

Handläggare:
Emily Tjäder
Telefon: 08-508 28 741

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2024-02-20, p. 7

Verksamhetsberättelse VB 2023 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

1. Godkänna verksamhetsberättelse och bokslut 2023 för miljö- och hälsoskyddsnämnden och överlämna den till kommunfullmäktige.
2. Justera beslutet omedelbart.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Mikael Nyberg
Avdelningschef

Nämndens ekonomi och verksamhet

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Budgeten från kommunfullmäktige var ursprungligen netto 154,8 mnkr. I avstämningsärendet erhöll nämnden sammantaget ytterligare 6,7 mnkr för vattenförbättrande åtgärder från central medelsreserv 2. Därutöver tilldelades 0,3 mnkr för utökade friskvårdsmedel. Som tabellen nedan visar uppgår den sammanlagda nettobudgeten till 161,8 mnkr.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto
KF budget 2023	260,9	-106,1	154,8
Budgetjustering för lokala åtgärdsprogram (VP)	5,2	0,0	5,2
Omslutningsförändringar (VP)	27,8	-27,8	0
Budgetjustering för lokala åtgärdsprogram (T1)	1,5	0	1,5
Budgetjustering för ökad friskvård (T1)	0,3	0	0,3
Nämndbudget 2023	295,7	-133,9	161,8

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar totalt sett ett överskott om 5,5 mnkr. Överskottet beror till största del på sent inkomna tillsynsintäkter. Förvaltningen har lyckats upprätthålla en högre produktionstakt än prognosticerat, trots de vakanser som uppstått under året. Vidare har det effektiviseringsarbete som pågått under en längre tid nu givit resultat, inte minst avseende hantering av inkomna klagomål.

Utfallet avseende personalkostnaderna är också lägre än budgeterat trots höga kostnader förknippade med årets löneöversyn. Under året minskade kostnaderna mer än förväntat p.g.a. sjukfrånvaro, VAB och vakanser. Förvaltningen genomförde dock tidigt under året besparingsåtgärder avseende exempelvis konsultkostnader och utbildning och konferens för att kunna bära de väntat högre personalkostnaderna.

Av kommunfullmäktige beslutade satsningar

Nedan redogörs för de områden som nämnden erhållit extra medel för i budget.

- *Skärpt tillsyn av avfall.* Under året har tillsyn av avfallstransportörer genomförts både i fält i anslutning till mottagningsanläggningar och på plats hos transportverksamheterna. Vid tillsynen kontrolleras bl.a. om transportören innehar tillstånd för transport av avfall, efterlevnaden av de villkor som är förenade med tillståndet samt vid transport av farligt avfall att verksamheten upprättat transportdokument. Myndighetsgemensam tillsynsinsats med fokus på illegal avfallshantering, där polisen var sammankallande, har genomförts tillsammans med flera myndigheter i syfte att kontrollera avfallshantering i områden där man misstänker att hanteringen kan misskötas. Länsstyrelsen har i uppdrag att öka den

gemensamma förmågan i länet att upptäcka, motverka och förebygga avfallsbrottslighet. Förvaltningen deltar i detta arbete. Förvaltningen deltar även i stadens gemensamma arbete med *Samordnad tillsyn*, vilket även inkluderar brottsförebyggande arbete.

- *Stärkt arbete med förorenade områden.* Ökade personella resurser har möjliggjort att arbetet med att utveckla och effektivisera tillsynsområdet samt arbeta ned ärendebalansen har påbörjats. Förvaltningen har även påbörjat arbetet med att ta fram en handlingsplan för förorenade områden enligt den nationella tillsynsstrategin.
- *Inrättande centrum för cirkularitet.* Ett centrum för cirkularitet har inrättats som en funktion på förvaltningen som utgör stöd till förvaltningars och bolags arbete med cirkularitet. Fokus ligger inledningsvis på cirkulärt byggande, hållbar plistanvändning samt inköp och upphandling.
- *Stärkt tillsyn av bostäder och centrumanläggningar.* Under året har den riktade bostadstillsynen utökats jämfört med planen för året. Urvalet av objekt är riskbaserad utifrån den inventering som genomfördes under 2021. Inom ramen för den riktade bostadstillsynen har förvaltningen även utfört ett antal inspektioner av bostäder i närområden till centrumanläggningar. Urvalet av centrumanläggningar som har granskats under året är riskbaserat utifrån tidigare erfarenhet av anläggningarna och klagomålshistorik, och centrumen i flera av stadens fokusområden har besökts. Ett samarbete med stadsbyggnadskontoret och Storstockholms brandförsvaret avseende centrumanläggningar har initierats.
- *Framtagande strategi för utomhusbelysning.* Miljöförvaltningen har under året lett arbetet med att ta fram en strategi för utomhusbelysning. Strategin kommer att vara klar för politisk behandling under tidig vår 2024. Arbetet har skett i samverkan med trafikkontoret, stadsledningskontoret, stadsdelsförvaltningarna samt stadsbyggnadskontoret.

- *Stärkt arbete för god vattenstatus och klimatanpassning.* Förvaltningen utgör fortsatt ett expertstöd till nämnder och bolag i deras arbete med vattenförvaltning. Förvaltningen medverkar i genomförandet av aktiviteterna i handlingsplanen för klimatanpassning. Frågan om värmerelaterade konsekvenser av ett förändrat klimat har fått ökat fokus. Förvaltningen har initierat arbete med övervakning av grundvattennivåer inom staden och provtagning har påbörjats. Under året har det lokala åtgärdsprogrammet för Riddarfjärden/Norrström beslutats och arbetet med att färdigställa de återstående lokala åtgärdsprogrammen för vatten pågår. Förvaltningen har varit ett aktivt stöd i att genomföra åtgärder enligt beslutade program.
- *Digitalisering av tillsynsprocesser.* Den nya e-tjänsten för att registrera livsmedelsanläggning är i drift. Förutom anpassningar till nytt regelverk erbjuder även e-tjänsten möjlighet för interna verksamheter att registrera anläggning, och en integration med Bolagsverket förenklar för verksamhetsutövarna. En modul för digital tillsyn är installerad och testas av tillsynsverksamheterna. E-tjänsten och appen Livsmedelskollen har uppdaterats för att förenkla förvaltning och anpassning till nya regelverk. Även två piloter för automatiserade processer (RPA) har genomförts med lyckat resultat.
- *Vägledning, god inomhusmiljö på förskolor och skolor.* Vägledningen publicerades under november och i anslutning till publiceringen genomfördes ett webinarium med representanter från förskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen och SISAB.
- *Framtagande mått- och mätmetoder samt förslag till åtgärder för att nå målet om halvering av konsumtionsbaserade utsläpp.* Förslag på indikatorer för uppföljning har lämnats till stadsledningskontoret i samband med framtagande av nytt miljöprogram. Förslag till åtgärder för att minska konsumtionsbaserade utsläpp ingår i kommande klimat-

handlingsplan.

- *Stärkt kemikaliearbete, minskning av barn och ungas exponering för skadliga kemikalier.*
Miljöförvaltningen stöttar berörda förvaltningar och bolag i att implementera de vägledningar som har tagits fram för kemikaliesmarta och hållbara förskolor, skolor och arbetsplatser m.m. Övervakning av miljögifter i förhållande till människors hälsa, särskilt barns och ungas, genomförs och utvecklas.
- *Utökad energirådgivning.* Energi- och klimatrådgivningen har förstärkts med en tjänst, efterfrågan på energirådgivning har varit hög under 2023. En särskild satsning har riktats till bostadsrättsföreningar med hög energianvändning och till villor med direktverkande el. Ett nätverk för bostadsrättsföreningar har etablerats för att möjliggöra erfarenhetsutbyten mellan föreningarna, och samtidigt nås fler av energirådgivning.

Aktiviteter beslutade av kommunfullmäktige

Nedanstående aktiviteter har beslutats av kommunfullmäktige för miljö- och hälsoskyddsnämnden och ska leda till att kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet uppnås. Aktiviteterna nedan är indelade i aktiviteter som miljö- och hälsoskyddsnämnden har huvudansvar för samt aktiviteter där andra nämnder eller bolagsstyrelser har huvudansvar.

Aktiviteter där miljö- och hälsoskyddsnämnden har huvudansvar;

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bistå berörda nämnder och bolagsstyrelser med stöd för att uppvärmningen med fossil olja och gas ska fasas ut under 2023 och ersättas med fossilbränsle fria alternativ.* Förvaltningen har stöttat förvaltningar och bolag med alternativ till uppvärmning med fossil olja. Förvaltningen bedömer att samtliga berörda förvaltningar och bolag har fasat ut all användning av fossil olja för uppvärmning inför 2024. Gas används i tre byggnader och stadsgasen består till cirka 80 procent av biogas. Stockholm Gas AB har som mål att

öka andelen biogas. Förvaltningen anser inte att det är ekonomiskt motiverat att föreslå att utbyte av gaspannorna innan 2030.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska inrätta ett centrum för cirkularitet som utvecklar och samordnar det cirkulära arbetet i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt med näringslivet. Ett centrum för cirkularitet har inrättats. Centrumet samordnar det cirkulära arbetet och ger stöd till förvaltningar och bolag. Fokus ligger inledningsvis på cirkulärt byggande, hållbar plastanvändning och inköp och upphandling. Efterfrågan av stöd inom cirkulärt byggande har ökat kraftig såväl internt i staden som i form av samverkan med näringsliv och regionala aktörer.*
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten. Miljöförvaltningen har under året lett arbetet med att ta fram en strategi för utomhusbelysning. Strategin kommer att vara klar för politisk behandling tidig vår 2024. Arbetet har skett i samverkan med trafikkontoret, stadsledningskontoret, stadsdelsförvaltningarna samt stadsbyggnadskontoret.*
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms hem AB skapa nya växtbeklädda väggar. En rapport som pekar ut möjliga platser för växtbeklädda väggar har redovisats för nämnden i mars. Förvaltningen har därefter samverkat med trafikkontoret, stadsdelsförvaltningarna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms hem AB i det fortsatta arbetet med att skapa nya växtbeklädda väggar. Även fastighetskontoret har involverats i arbetet.*

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och SISAB ta fram en vägledning för att förbättra förskolors och skolors inomhusmiljöer som syftar till att säkerställa en likställighet för alla barn i hela staden, oavsett verksamheternas driftform. Vägledningen publicerades under november och i anslutning till publiceringen genomfördes ett webinarium med representanter från förskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen och SISAB.*
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda förutsättningar för att införa ett stopp för inköp av produkter som innehåller PFAS, ftalater och bisfenoler, samt fasa ut produkter och material som idag finns i staden. Stockholms stads kemikalieplan har som inriktning att alla särskilt farliga ämnen ska fasas ut, däribland PFAS, ftalater och bisfenoler. Under året har uppdatering av kemikalieplanen påbörjats och planen kommer att mer specifikt beskriva förutsättningarna för utfasning och hur stadens olika nämnder och bolagsstyrelser kan bidra. Under året har förvaltningen också genomfört en särskild insats avseende att analysera innehåll av PFAS i ett urval av varor i stadens upphandlade sortiment, och i varor som redan finns i verksamheterna.*
- *Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan. Arbetet med beredskapsplanering har haft hög prioritet under hela 2023. Förvaltningen har sedan början av året en helt ny krisledningsorganisation, som bygger på risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) och stadens gemensamma metodik. Under året har fokus legat på att öva den nya krisledningsorganisationen samt fortsatt arbete med kontinuitetsplanering i enlighet med RSA 5-6.*

- *Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning. Förvaltningen har under året tagit fram och fastställt en krigsorganisation och en krigsledningsplan, inom ramen för stadens gemensamma arbete. Krigsledningsplanen redovisades för stadsledningskontoret i början av juni, och den nya organisationen kommer att övas under våren 2024.*

Aktiviteter där andra nämnder eller bolagsstyrelser har huvudansvar;

- *Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verksam i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra. Förvaltningen deltar i arbetet och är expertstöd i frågor gällande förorenad mark och påverkan på närnatur och naturreservat.*
- *Kommunstyrelsen ska tillsammans med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad. Förvaltningen har sedan tidigare tagit fram en handlingsplan för nya bad, och med utgångspunkt i denna stödjer nämnden övriga ansvariga nämnder i arbetet med inrättandet av fler strand- och bryggbad samt i arbetet med att kartlägga möjligheterna till fler vinterbadplatser genom att bistå med kunskap och undersöka vattenkvaliteten. Herrängens brygga och Vinterviken är två nya bad som tillkommit 2023. Totalt finns nu 33 badplatser i staden. En ny provtagningspunkt har också tillkommit vid Tantobadet för utredning om badet kan expanderas.*
- *Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och*

hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv.

Förvaltningen har bistått i uppdraget genom att identifiera olika möjligheter att etablera verksamheter i staden utifrån de lagkrav som ställs. Istället för ljudzoner, som kan ge ett intryck av att det inte alls finns begränsningar avseende ljudnivåer, har arbetet resulterat i en rekommendation om att etablering ska ske integrerat med befintliga verksamheter och boende i hela staden. Blandade funktioner i staden, där nattliv också finns beläget i närheten av bostäder, skapar också en ökad trygghet för verksamhetens besökare.

- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms hem AB utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation.* Förvaltningen har bistått exploateringskontoret med beräkningsmetodik och beräkningsanvisningar för klimatbelastning vid nybyggnation. Metodiken har tagits fram i samråd med byggande bolag. Arbetet har mynnat ut i gränsvärden som exploateringskontoret kommer att ställa vid nyproduktion.
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB, Stockholms hem AB och SISAB ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor.* Strategin har integrerats i förslag till ny klimathandlingsplan. Inom Klimatarenan (leds av Länsstyrelsen och Region Stockholm) har en regional strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor tagits fram i samverkan med näringsliv, akademi och kommuner i regionen. Förvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och byggande bolag har deltagit i Klimatarenans arbetsgrupper utifrån den regionala strategin.
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Stadshus AB ta*

fram en handlingsplan för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter. Handlingsplanen har integrerats i förslag till ny klimathandlingsplan med åtgärder för ökad energilagring. En utredning kring batterilagring i byggnader har tagits fram. Utredningens resultat kommer att delges stadens bostadsbolag samt användas för energi- och klimatrådgivning till bostadsrätter och villaägare. Förvaltningen har även inlett ett utvecklingsprojekt tillsammans med SISAB med test av batterilagring i skolbyggnader.

- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda viktningfaktorer i syfte att säkerställa att byggnader har ett energieffektivt klimatskal, teknikneutralitet för uppvärmningssystem och minskade utsläpp. Förvaltningen har tagit fram förslag till nya energikrav i samverkan med stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB och exploateringskontoret. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och exploateringsnämnden har tagit beslut om att införa kraven vid byggande på stadens mark. De nya energikraven beaktar viktningfaktorer så att kraven ska vara teknikneutrala och säkerställa ett energieffektivt klimatskal och minskade utsläpp.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp. Förvaltningen har tillsammans med stadsledningskontoret lett arbetet med att ta fram nytt miljöprogram och klimathandlingsplan. Arbetet väntas slutföras under 2024. I arbetet med ny klimathandlingsplan har förslag till ny utsläppsbudget tagits fram.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en metod som stöd till förvaltningar och bolagsstyrelser för införandet av miljö- och klimatkonsekvensanalys som*

beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden. I och med beslut om miljöprogram införs detta i enlighet med ovanstående aktivitet. Kravet gäller de ärenden där en sådan analys är relevant med hänsyn till stadens miljö- och klimatmål.

- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda mått- och mätmetoder för konsumtionsutsläpp samt möjliga åtgärder för att halvera dessa till år 2030. Förslag på indikatorer för uppföljning har lämnats till stadsledningskontoret vid framtagande av nytt miljöprogram. Förslag till åtgärder ingår i kommande klimathandlingsplan.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden. Miljöförvaltningen har deltagit i utredningen om samförbränning av slam och bidragit med kompetens inom ekologi och biologisk mångfald.*
- *Kommunstyrelsen ska med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda om tillgången till ökad tillgång till sol- och vindkraft kan gynnas av ett kommunalt energibolag, och om så är fallet bilda ett. Förvaltningen har deltagit med sin expertkompetens i stadsledningskontorets utredning.*
- *Kommunstyrelsen ska, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, och i samråd med berörda nämnder och bolag, ta fram en plan för energieffektivisering av fastigheter och verksamheter för att nå stadens mål att minska energianvändningen med 10 procent, med fokus på att minska effekttopparna. Förvaltningen har lett ett arbete där de större energianvändande förvaltningarna och bolagen har analyserat möjligheten att nå tio procents energieffektivisering inom ramen för deras respektive verksamhet. Resultatet visar att de kan nå cirka åtta procents effektivisering med befintliga resurser om*

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) exkluderas. SVOA:s energianvändning bedöms öka p.g.a. mer avancerad reningsteknik. Analysen visar att det är svårt att nå målet med befintliga resurser. Plan för energieffektivisering ingår i förslag till ny klimathandlingsplan.

- *Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation.* Ansvarsgränser för skyfallskommunikation i staden har under ledning av trafikkontoret i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) och miljöförvaltningen och stadsledningskontoret utretts under året. Det finns fortsatt otydligheter i verksamheternas ansvarsgränser som gör att ansvar för kommunikationen fullt ut inte kan fastslås. Det finns därför ett behov av att gemensamt arbeta med den faktiska kommunikationen runt samhällsstörande regn/skyfall. Detta arbete fortsätter under ledning av trafikkontoret i samverkan med SVOA, men där fler förvaltningar och bolag inkluderas när det är lämpligt. En viktig aspekt i arbetet är att konkretisera ansvaret för beredskapskommunikation.
- *Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik.* Förvaltningen deltar aktivt i arbetet genom deltagande i arbetsgrupp och styrgrupp. Förvaltningen har tillsammans med övriga berörda förvaltningar varit ute i fält för att diskutera förslag på reservatsgränser och förvaltningen deltar i framtagandet av underlag och förslag på reservatsgränser. Förvaltningen bistår fortsatt med kompetens inom ekologi när förslag till skötselplan arbetas fram. Arbetet kommer att fortgå under 2024.
- *Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I*

samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Arbetet ska syfta till att undersöka förutsättningarna för att nya pendeltågsstationer i Fagersjö och Rågsved samt bygga nya bostäder. Förvaltningen medverkar aktivt i arbetsgrupp och styrgrupp och bidrar med kompetens inom ekologi i arbetet med såväl naturreservatet som förutsättningar för pendeltågsstationer. Förvaltningen ansvarar gemensamt med stadsbyggnadskontoret för att beskriva områdets bärande naturvärden. Förvaltningen har genomfört platsbesök, scenarioanalyser utifrån olika alternativs påverkan på de landskapsekologiska förutsättningarna samt beställt utredningar kopplat till livsmiljöer för arter som faller under artskyddsförordningen.

- *Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskogen och Majrosskogen. Arbetet med att utreda förutsättningarna för reservatsbildning i Ålstensskogen/Storskogen och Majrosskogen har påbörjats under året. Förvaltningen deltar i projektgrupp och styrgrupp. Arbetet kommer att fortlöpa under 2024.*
- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi. Ett förslag till handlingsplan som förtydligar vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå målen i den regionala masshanteringsstrategin har tagits fram i samverkan mellan exploateringskontoret, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen och Stockholms Hamn AB. Handlingsplanen beslutades i berörda nämnder och i Stockholms Hamn AB:s styrelse i december 2023.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och*

trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt. Förvaltningen har medverkat i framtagandet av en utredning gällande elektrifiering av transportsektorn. Utredningen ger stöd för en struktur inom staden för en snabb elektrifieringstakt.

- *Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden göra en översyn av de olika granulat och konstgräs som finns tillgängliga och sammanställa vad de olika typerna har för idrottsmässiga och miljö- och klimatmässiga konsekvenser. Miljöförvaltningen har bidragit till översynen som har sammanställts av idrottsförvaltningen.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten. Stadsledningskontoret har tagit fram ett PM som svar på uppdraget. Miljöförvaltningen har under året deltagit i arbetet.*
- *Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet. Förvaltningen har beräknat och utvärderat hur olika åtgärder påverkar halterna av luftföroreningar i Stockholm år 2030. Halterna i de olika scenarierna har jämförts med WHO:s riktvärden för luftkvalitet. Val av åtgärder samt utformning av arbetet har genomförts i dialog med trafikkontoret. Utredningen väntas presenteras för berörda nämnder i mars 2024.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden,*

stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft. Förvaltningen deltar i projektet "Samordnad tillsyn" som bland annat fokuserar på samordnad tillsyn i Järva. Förvaltningens riktade bostadstillsyn fokuserar primärt på socioekonomiskt svagare områden, där även Järvaområdet inkluderas. Miljöförvaltningen kommer även att genomföra medborgardialog och samverka om värdet av biologisk mångfald i Järvaområdet inom EU-projektet Shared Green Deal. Särskilda arbetsinsatser görs för att förbättra kunskapsläget gällande åtgärder avseende värmeböljor, med fokus på barn och äldre som är de som riskerar att drabbas mest, inte minst inom socioekonomiskt svagare områden. Inom kommunikationsinsatsen "Kemikalier och unga" har förvaltningen under sommaren sysselsatt 20-talet feriearbetande ungdomar från Järvaområdet som på tre lokala ungdomsgårdar har mött andra ungdomar i syfte att föra dialog för en mer hållbar och hälsosam konsumtion. Förvaltningen deltar utifrån sin expertroll med miljökompetens i stadsutvecklingsprojekt i området.

- *Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och Stockholms Hamnar AB utreda för- och nackdelar med att avskaffa det generella badförbudet och istället införa badförbud på lämpliga platser.* Förvaltningen tog under 2022 fram en handlingsplan för nya bad i samverkan med exploateringskontoret, trafikkontoret, idrottsförvaltningen, fastighetskontoret, Stockholm Vatten och Avfall AB och berörda stadsdelsförvaltningar. Miljöförvaltningen har bistått i arbetet utifrån den kunskap och det mandat som förvaltningen har enligt handlingsplanen. Som svar på budgetuppdraget har stadsledningskontoret tagit fram en PM där rekommendationen är att behålla det generella

badförbudet och att badförbudet kan hävas på de platser där det är lämpligt.

Extra medel:

Budgeten från kommunfullmäktige var ursprungligen netto 154,8 mnkr men i avstämningsärendet erhöll nämnden ytterligare 6,7 mnkr för framtagande och uppföljning av lokala åtgärdsprogram (från central medelsreserv 2). Till tertial ett erhöll nämnden ytterligare 0,3 mnkr som avser utökat friskvårdsbidrag. Den sammanlagda nettobudgeten uppgick därmed till 161,8 mnkr.

Av de erhållna medlen ur central medelsreserv 2 har 1,4 mnkr beslutats att användas av Stockholm Vatten och Avfall AB för vidare utredning av åtgärder enligt lokala åtgärdsprogram för vatten (LÅP-åtgärder).

Övriga medel har använts av förvaltningen för:

- Provtagning, källspårning och massbalansanalyser för PFAS: 1,6 mnkr.
- Underlag för framtagande av LÅP samt åtgärdsuppföljning ekologi och miljögifter: 1,5 mnkr.
- Prioritering av båtupställningsplatser med avseende på påverkan på vattenförekomster mm: 0,3 mnkr.
- Insamling och analys av matfisk för PFAS-analys i de vatten som är föremål för eventuella kostrekommendationer: 0,7 mnkr.
- Framtagande av lägesrapport för arbetet med lokala åtgärdsprogram för vatten enligt handlingsplan för god vattenstatus 2015-2023: 0,3 mnkr.
- Fortsatt arbete med lokala åtgärdsprogram för vatten: 0,9 mkr.

Samverkan

Verksamhetsberättelse 2023 för miljö- och hälsoskydds-nämnden har samverkats med arbetstagarorganisationerna den 24 januari 2024. Med de synpunkter som framförts förklarar arbetstagarorganisationerna att de inte har något att erinra mot

föreslagen verksamhetsberättelse.

Bilagor

1. MHN:s kostnadsanalysblankett 2023
2. Bokslut per 2023-12-31
3. Uppföljning av tillsynsplan, miljöbalken 2023
4. Uppföljning av kontrollplan, Livsmedelskontroll 2023
5. Personalberättelse för 2023
6. Uppföljning av internkontrollplan för 2023
7. GDPR årsrapport
8. Kommunfullmäktiges nyckeltal
9. Yttrande från SACO

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	20
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	21
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	21
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid.....	22
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	22
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	23
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	24
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv.....	25
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	26
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	27
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	34
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	38
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.....	41
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	56
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	56
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	61
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	64
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	66

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	68
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	69
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	71
Uppföljning av ekonomi	77
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	77
Investeringar	82
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	82
Analys av balansräkning.....	82
Särskilda redovisningar.....	84
Bedömning av nämndens interna kontroll	84
Systematiskt kvalitetsarbete.....	85
Systematiskt arbetsmiljöarbete	85
Checklista för årlig uppföljning.....	85
Övrigt	86

Sammanfattande analys

Budgeten från kommunfullmäktige var ursprungligen netto 154,8 mnkr. I avstämningsärendet erhöll nämnden sammantaget ytterligare 6,7 mnkr för vattenförbättrande åtgärder från central medelsreserv 2. Därutöver tilldelades 0,3 mnkr för ökade friskvårdsmedel. Den sammanlagda nettobudgeten efter justeringar uppgick därmed till 161,8 mnkr. Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar totalt sett ett överskott om 5,5 mnkr. Överskottet beror till största del på sent inkomna tillsynsintäkter. Förvaltningen har lyckats upprätthålla en högre produktionstakt än prognosticerat, trots de vakanser som uppstått under året. Vidare har det effektiviseringsarbete som pågått under en längre tid nu givit resultat, inte minst avseende hantering av inkomna klagomål.

Utfallet avseende personalkostnaderna är också lägre än budgeterat trots höga kostnader förknippade med årets löneöversyn. Under året minskade kostnaderna mer än förväntat p.g.a. sjukfrånvaro, VAB och vakanser. Förvaltningen genomförde dock tidigt under året besparingsåtgärder avseende exempelvis konsultkostnader och utbildning och konferens för att kunna bära de väntat högre personalkostnaderna.

Avseende nämndens verksamhetsmässiga resultat så når nämnden i stort uppsatta mål. Den planerade tillsynen enligt miljöbalken har i huvudsak genomförts enligt plan med några omprioriteringar utifrån ändrade förutsättningar. Bl.a. har planen för riktad tillsyn av bostäder i socioekonomiskt svagare områden kunnat utökas under året. Miljöförvaltningen har genomfört tillsyn vid centrumanläggningar, och ett samarbete med stadsbyggnadskontoret och Storstockholms brandförsvaret är initierat. Fortsatt behov av informationsutbyte är också identifierat. Insatserna är också en del av stadens arbete inom *Samordnad tillsyn*.

Ett sjuttiotal inspektioner är genomförda på olika vård- och omsorgsboenden (äldreboenden, LSS-boenden och HVB hem). Av dessa har knappt hälften fått minst en allvarlig anmärkning som kräver uppföljning. Anmärkningar som följs upp är bristande förbyggande rutiner med avseende på legionella, anmärkning på ventilationen eller noterat buller från ventilationen, fukt och anmärkning rörande inomhustemperatur. Flera av de inspekterade boendena behöver samordna och upprätta en fungerande egenkontroll med avseende på miljö- och hälsoskydd.

Livsmedelskontrollen övergår 2024 till en ny modell för riskklassning av verksamheter. Under 2023 påbörjades omklassningen av livsmedelsanläggningar, och arbetet fortsätter under 2024. Den nya klassningen påverkar inte verksamheterna i någon större utsträckning men innebär framgent mindre kontroll på verksamheter i sista led så som restauranger och butiker.

Ett omfattande arbete har också lagts ned på framtagande av nytt miljöprogram och ny klimathandlingsplan. Förvaltningens arbete inom centrumet för cirkularitet är av stor betydelse för att minska stadens klimatpåverkan. Förvaltningens fortsatta arbete med transporteffektivitet, elektrifiering och biodrivmedel för att minska miljöpåverkan från trafiken är även avgörande för att nå klimatmålen och för att nå en förbättrad luftkvalitet.

Stödet i kemikaliefrågor till stadens verksamheter fortsätter utvecklas. Vägledning för hållbara arbetsplatser har tagits fram och spridits med inriktning på kontor och vård- och omsorgsboenden. Förvaltningen, tillsammans med äldreförvaltningen, vård- och

omsorgsboendet Väderkvarnen, Norra innerstadens stadsdelsförvaltning, Stockholm vatten och avfall AB och Micasa, har även vunnit stadens pris *Framsteget* för arbetet med hållbar vård och omsorg i en pilot på Väderkvarnens vård- och omsorgsboende.

Arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster (LÅP) fortskrider och hittills har åtgärdsprogram för 15 av stadens vatten antagits av berörda nämnder. Under året har LÅP för Riddarfjärden-Norrström beslutats och underlagsrapporter för Lilla Värtan och Strömmen färdigställts. Förvaltningen medverkar också i genomförandet av handlingsplanen för klimatanpassning med ett särskilt fokus på hantering av värmeböljor.

Under året har förvaltningen också arbetat med att implementera förvaltningens nya krisledningsplan, och fokus har framför allt legat på att öva den nya organisationen samt fortsatt arbete med kontinuitetsplanering. Förvaltningen har även arbetat med att tillskapa en krigsorganisation och krigsledningsplan, inom ramen för stadens gemensamma arbete.

Förvaltningens utvecklingsportfölj med tillhörande processer och metodstöd har etablerats och tillämpas i beslutsprocess kring projekt. Agila arbetssätt för utveckling av digitala lösningar tillämpas i allt högre grad. Två robotar har utvecklats samt automatisering av förenklad delgivning har införts. En ny och konsoliderad geodataplattform har ersatt miljödataportalen. Ett antal e-tjänster har också vidareutvecklats under året.

Kommunikationen har stöttat kärnverksamhet som tillsyn, expertstöd och programarbete. Under året har flertalet aktiviteter, exempelvis e-utbildningar och seminarier, genomförts för att underlätta för övriga i staden att arbeta i linje med program och handlingsplaner. Informationen till verksamheter, i syfte att underlätta att följa lagstiftning, har utvecklats; bland annat genom kommunikation av vägledningar och förbättrad information på hemsida. Bland insatser riktade till invånare kan nämnas vidareutveckling av kommunikation i sociala medier i syfte att marknadsföra webbsidan ”Kemismart”, som riktar sig till ungdomar och informerar om kemikalier kopplat till konsumtion.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

 Uppfylls helt

Tillsyn och kontroll bidrar till sunda livsvillkor och säkra livsmedel i hela staden. Tillsynen och kontrollen syftar till att säkerställa att t.ex. bostäder, äldreboenden, skolor, förskolor samt offentliga anläggningar såsom bassängbad, centrumanläggningar och plaskdammar i alla stadsdelar är sunda. Förvaltningen bidrar också i stadsplaneringen, för att säkerställa en hållbart växande stad.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

● Uppfylls helt

Kontroll- och tillsynsarbete bidrar till en hälsosam uppväxtmiljö för barn och ungdomar. Genom vägledning bidrar förvaltningen till en stadsutveckling där det finns utrymme för både sunda bostäder och anläggningar för kultur- och idrottsevenemang.

Nämndmål: 1.1.1 Barnrättsperspektivet ska vara en naturlig del av miljöförvaltningens verksamhet

● Uppfylls helt

Barn ska växa upp i en sund miljö och ha tillgång till sunda förskole- och skollokaler med jämlika förutsättningar för alla barn i staden. Förvaltningen tillämpar anpassade rutiner och checklistor som används för barnkonsekvensanalyser vid beslut som rör barns rättigheter med avseende på förutsättningar för en god hälsa och uppväxt i en sund miljö.

Aktiviteter:

- Genomföra barnkonsekvensanalyser vid beslut som berör barns rättigheter. Utförd i tillämpbara ärenden.
- Belysa barns rättigheter med avseende på miljö och hälsa vid remissyttranden rörande detaljplaner till stadsbyggnadsnämnden. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

● Uppfylls helt

Miljöförvaltningen har genomfört tillsyn på förskolor och skolor enligt plan. Tillsynen syftar till att tillgodose barnens rätt till god inomhusmiljö, minskad kemikaliepåverkan och säkra livsmedel. Tillsynen bidrar därmed till stadens arbete med att säkerställa alla barns rätt att växa upp under goda livsvillkor och att uppnå kunskapsmålen i skolan.

Nämndmål: 1.2.1 Stockholms skolor och förskolor har en sund inomhusmiljö och trygga livsmedel

● Uppfylls helt

Den riktade tillsynen på skolor och förskolor omfattar bland annat kontroll av bullernivåer, ventilation, hygienrutiner, kemikaliehanteringen och verksamhetens egenkontroll. Brister från

föregående inspektion följs upp. Under året har 338 inspektioner genomförts. Utifrån dessa har 179 nya uppföljningsärenden startats. Under året har 184 uppföljningsärenden avslutats, samtliga med en förbättrad inomhusmiljö till följd. De avslutade ärendena härrör även från tidigare års tillsyn eftersom vissa brister tar flera år att åtgärda, såsom exempelvis buller och ventilation. Resultatet från årets tillsyn skiljer sig inte jämfört med tidigare år. Höga bullernivåer och bristande ventilation hör till de vanligaste anmärkningarna. I november publicerades också den nya vägledningen för god inomhus- och utemiljö på förskolor och skolor. Avseende livsmedelskontroll så kontrollerar förvaltningen även att hantering av livsmedel utförs säkert.

Aktiviteter:

- Genomföra inspektioner enligt plan på stadens skolor och förskolor. Utförd.
- Följa upp de brister som konstaterades i samband med föregående inspektion. Utförd.
- Ta fram en vägledning för att förbättra förskolors och skolors inomhusmiljöer som syftar till att säkerställa en likställighet för alla barn i hela staden, oavsett verksamheternas driftform. Utförd.
- Fortsatt fokus på kemikaliearbete på förskolor och skolor. Utförd.
- Fortsatt tillsyn av förskolornas UV-skydd. Utförd.
- Fortsätta bedriva tillsyn avseende att skolor och förskolor mäter radon. Utförd.
- Fokusera på allergikost i livsmedelskontrollen. Utförd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m3 luft.	85 %			81	85 %		2023

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

Uppfylls helt

Miljöförvaltningen arbetar systematiskt med utbildning och ständigt förbättrade rutiner för att säkerställa en rättssäker och effektiv handläggning av tillsynsärenden. Härvid beaktar förvaltningen principerna om likabehandling och opartiskhet. Tillgänglighetsaspekter beaktas i handläggningen och fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor involveras i relevanta ärenden där det är möjligt, och i ett så tidigt skede som möjligt. Under året har dialog med rådet bland annat förts kring det

kommande miljöprogrammet, nämndens tillsyn avseende inomhusmiljö samt livsmedelskontrollens arbete, med särskilt fokus på märkning och allergikost. Förvaltningen har även träffat rådet för att inhämta synpunkter kring vilka frågor rådet tycker miljö- och hälsoskyddsnämnden bör fokusera på de kommande åren. Fokusområden för rådet för 2024 behandlas på rådets första möte under 2024.

Riktad tillsyn av hyresfastigheter i socioekonomiskt utsatta områden i Stockholm leder till att inomhusmiljön förbättras och att förutsättningarna i samtliga boenden i staden blir mer likvärdiga. Miljöförvaltningens deltagande kopplat till tillgänglighetsanpassning av naturreservat har också fortsatt under året.

Nämndmål: 1.3.1 Miljön i hyresbostäder ska vara likvärdigt sund i samtliga delar av staden

● Uppfylls helt

Den riktade bostadstillsynen i flerbostadshus har genomförts enligt en under året utökad plan. I tillsynen kontrolleras lägenheter i flerbostadshus med avseende på fukt, mögel, ventilation, tappvattentemperatur och låg inomhustemperatur vid kallare utomhustemperatur samt i förekommande fall skadedjur nära husen. Under året har 47 flerbostadshus inspekterats. Av dessa är 25 belägna i Järva. Resultatet visar avvikelser i inomhusmiljön rörande främst ventilation men även fukt och i förekommande fall skadedjur. I ett ärende har flera uppföljande inspektioner genomförts samt att förvaltningen förelagt fastighetsägaren att vidta åtgärder vid vite, då fastighetsägaren inte kunnat visa att förelagda åtgärder avseende fukt och ventilation varit utförda. Vitesföreläggandet är överklagat.

Aktiviteter:

- Miljöförvaltningen utökar under 2023 den riktade bostadstillsynen i ekonomiskt svagare områden, däribland Järva. Utförd.
- Handlägga inkomna klagomål. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

● Uppfylls helt

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn på vård- och omsorgsboenden, och genom tillsynen tillgodoses de äldres rätt till god inomhusmiljö och säkra livsmedel. Miljöförvaltningen är också engagerad i arbetet med *Äldrevänlig stad*, bland annat avseende tillgänglighetsanpassning av stadens naturreservat.

Nämndmål: 1.4.1 Stockholms äldreboenden har en sund inomhusmiljö och trygga livsmedel

● Uppfylls helt

Hälsoskyddstillsyn inom vård- och omsorgsboenden har genomförts med en utökning i förhållande till planen för året. Antal inspektioner som genomförts är totalt 72 stycken. Av de inspekterade boendena har 30 stycken fått minst en allvarlig anmärkning som kräver uppföljning. Hittills har 19 av dessa verksamheter följts upp och 7 tillsynsärenden avslutats, samtliga med en förbättrad inomhusmiljö som följd. De vanligaste anmärkningarna är bristande förbyggande rutiner med avseende på legionella, anmärkning på ventilationen eller noterat buller från ventilationen och anmärkning rörande inomhustemperatur. Det har även framkommit att flera av de inspekterade boendena behöver samordna och upprätta en fungerande egenkontroll med avseende på miljö- och hälsoskydd.

Tillsynen har tidigare år endast fokuserat på äldreboenden men under 2023 har även LSS-boenden och HVB-hem ingått i tillsynen. Även här är de vanligaste anmärkningarna bristande förbyggande rutiner med avseende på legionella, anmärkning på ventilationen eller noterat buller från ventilationen och anmärkning rörande inomhustemperatur. Förvaltningen kontrollerar även att hantering av livsmedel på bland annat äldreboenden utförs säkert.

Aktiviteter:

- Genomföra tillsyn enligt plan på stadens äldreboenden. Utförd.
- Följa upp de brister som konstaterades i samband med inspektion. Utförd.
- Fokusera på allergikost i livsmedelskontrollen. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

● Uppfylls helt

Förvaltningen är delaktig i detaljplaneprocessen för att bistå med kunskap om hur man på ett hållbart sätt kan lokalisera kultur-, idrotts- och evenemangsplatser i hela staden. Förvaltningen bistår verksamheter med stöd och information om hur de kan planera och projektera sina verksamheter på ett hållbart sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verksam i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden,	2023-01-01	2023-08-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad			
  Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 1.5.1 Stockholm har en hållbar lokalisering av evenemang och idrottsplatser

 Uppfylls helt

Förvaltningen fortsätter delta i implementeringen av Stockholms stads kulturstrategiska program med tillhörande vägledningar och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft. Förvaltningen bistår med kunskap och informationsmaterial avseende hur verksamheter kan samlokaliseras med bostäder på ett sådant sätt att risk för olägenhet för människors hälsa förebyggs.

Antalet klagomål på evenemang under sommarsäsongen, såsom uteserveringar och liveevent med musik, har legat på en normal nivå.

Aktiviteter:

- Miljöförvaltningens ”Vägledning för buller från kulturscener i staden” ska användas till att ge verksamheter stöd i sitt arbete med lokalisering, planering och försiktighetsmått för att minska risker för störningar i omgivningen och ge verksamheten en tryggare och säkrare möjlighet att bedriva verksamhet i staden. Vägledningen kan även användas i stadsplaneringsarbetet. Miljöförvaltningen bistår med råd vid användning av vägledningen. Utförd.
- I samband med remisser till socialnämndens tillståndsenhet informerar förvaltningen berörd verksamhetsutövare med avseende på vägledningen om musikbuller. Utförd.

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

 Uppfylls helt

Målet omfattar ett stort och mångsidigt arbete inom bl.a. energi, klimat, hållbara transporter, biologisk mångfald, rent vatten, frisk luft, minskat buller, giftfri miljö, avfallshantering och cirkularitet. Ett flertal funktioner på förvaltningen har under året inom sina respektive

specialistområden och olika arbetssätt såsom programverksamhet, miljöövervakning och tillsyn verkat för att nå miljöprogrammets mål.

I arbetet med behovsutredningar som underlag för miljöbalkstillsynen har förvaltningen sammanfört experter på tillsynsmetodik med sakområdesexperter så att tillsynen i högre grad än tidigare bidragit till att nå miljöprogrammets mål.

Genom ett flertal kanaler kommunicerar staden både internt och externt för att underlätta för stadens verksamheter, näringsliv och medborgare att bidra till att nå miljöprogrammets mål. I arbetet med att ta fram nytt miljöprogram och ny klimathandlingsplan har större fokus än i tidigare program och planer lagts på en rättvis klimatomställning för stadens invånare.

I löpande arbete och inom olika samverkansprojekt har nya innovationer testats, oftast i samverkan med akademien, andra städer, näringslivet och stadens egna verksamheter.

Förvaltningens samlade arbete under inriktningsmålet stödjer ett flertal Agenda 2030-mål.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

 Uppfylls helt

Miljöförvaltningen arbetar för ett klimatpositivt Stockholm och halverade utsläpp från konsumtionen till 2030. Förvaltningen har i huvudsak haft en stödjande och uppföljande funktion för att staden ska nå miljöprogrammets mål och klimathandlingsplanens nuvarande beting.

Särskilda stödsatser har genomförts inom upphandling och inköp samt energieffektivisering. Genom upphandlingskrav har utsläpp från transporter och arbetsmaskiner och bygg- och anläggningsarbeten minskat. Genom förstärkningen av energi- och klimatrådgivningen har särskilda satsningar utförts för att stödja bostadsrättsföreningar med hög energianvändning. Inom tillsynen har krav ställts på utfasning av fossil olja för uppvärmning i de få sista oljeuppvärmda flerfamiljsbyggnaderna i Stockholm.

I samband med kraftigt ökade elpriser samt risk för effektbrist har förvaltningen analyserat vilka elbesparande åtgärder som kan vidtas i stadens förvaltningar och bolag och vilka som kan ge störst besparingseffekt.

Ett centrum för cirkularitet har etablerats och bemannats under året som stöd till stadens verksamheter. Prioriterade områden är hållbar plastanvändning, cirkulärt byggande och inköp.

Förvaltningen har också stöttat stadens andra förvaltningar och bolag i arbetet genom riktade informations- och utbildningsinsatser, bl.a. till personal i stadens storkök och vård- och omsorgsboenden. Storköken står för både stor energianvändning och stort effektuttag. På vård- och omsorgsboendet Väderkvarnen har förvaltningen tillsammans med äldreförvaltningen, Norra innerstadens stadsdelsförvaltning, Stockholm vatten och avfall AB, Micasa och personalen på boendet testat arbetssätt som lett till minskad användning av plast och kemikalier. Arbetet belönades med *Framsteget*; stadens pris för nyskapande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi i stadens verksamheter	1 759 GWh			1 782 GWh	1 945 GWh	1945 GWh	2023
Analys							
Utfallet för köpt energi avser hela stadens verksamheter 2023. Miljöförvaltningens köpta energi bokförs tillsammans med övriga förvaltningar med ringa energianvändning. Under 2023 har förvaltningen fortsatt att stödja bolag och förvaltningar i arbetet med att minska energianvändningen. Minskningen består till viss del av utförsäljningar, t.ex. Slakthusområdet och Vällingby Centrum.							
  Minskning av CO2e till 2023	58 416 ton CO2e				48 372 CO2e	Tas fram av nämnd/s tyrelse	2023
Analys							
Utfallet för minskade växthusgasutsläpp avser 2022. Minskningen avser ökad elektrifiering av fordonspark (50 000 ton CO2e) och minskad oljeanvändning (8 416 ton CO2e). Under 2023 har förvaltningen fortsatt främjandet av elektrifierad fordonsflotta och arbetsmaskiner samt genom tillsyn och energi- och klimatrådgivning verkat för utfasning av fossil olja för uppvärmning.							
  Utsläpp per invånare (ton CO2e per invånare)	1,6 Ton CO2/inv			1,6 Ton CO2/inv	Max 1,5 Ton CO2/inv	1,5 ton CO2e/in v	2023
Analys							
Periodens utfall bygger på preliminära beräkningar för 2022. Under våren beräknas utsläppen för 2022 samt preliminära utsläpp för 2023. Förvaltningen bedömer att målet kan komma att nås, men att det föreligger osäkerheter då beräkningarna är preliminära och bygger på ett stort antal statistiska parametrar som kan förändras såsom trafikarbete, andel förnybart i fordonsbränslen, förändringar i nordisk elproduktion m.m.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB, Stockholmshem AB och SISAB ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Stadshus AB ta fram en handlingsplan för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda viktningfaktorer i syfte att säkerställa att byggnader har ett energieffektivt klimatskal, teknikneutralitet för uppvärmningssystem och minskade utsläpp	2023-01-01	2023-06-30	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en metod som stöd till förvaltningar och bolagsstyrelser för införandet av miljö- och klimatkonsekvensanalys som beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda mått- och mätmetoder för konsumtionsutsläpp samt möjliga åtgärder för att halvera dessa till år 2030	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Kommunstyrelsen ska med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda om tillgång till ökad sol- och vindkraft kan gynnas av ett kommunalt energibolag, och om så är fallet bilda ett	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Kommunstyrelsen ska, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, och i samråd med berörda nämnder och bolag, ta fram en plan för energieffektivisering av fastigheter och verksamheter för att nå stadens mål att minska energianvändningen med 10 procent, med fokus på att minska effekttopparna	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bistå berörda nämnder och bolagsstyrelser med stöd för att uppvärmningen med fossil olja och gas ska fasas ut under 2023 och ersättas med fossilbränslefria alternativ	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska inrätta ett centrum för cirkularitet som utvecklar och samordnar det cirkulära arbetet i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt med näringslivet	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att minska Stockholms klimatpåverkan och energianvändning

 Uppfylls helt

Verksamhetsplanens aktiviteter för att minska Stockholms klimatpåverkan och stadens energianvändning har genomförts. Arbetet bidrar framför allt till att nå Agenda 2030-målen *bekämpa klimatförändringarna*, *Hållbar energianvändning* och *Hållbar konsumtion och produktion*.

Miljöprogrammets etappmål 1.1 ”Minskade växthusgasutsläpp - högst 1,5 ton CO_{2e} per invånare”

Förvaltningen har genomfört en uppföljning av klimathandlingsplanen för perioden 2020-2022 som har redovisats till stadsledningskontoret. Enligt preliminära beräkningar för 2022 var utsläppen 1,6 ton CO_{2e} per invånare inom kommungränsen. Utfall för 2022 och preliminärt utfall för 2023 beräknas under våren 2024 när statistiskt underlag finns tillgängligt. Förvaltningen bedömer att målet för 2023 på 1,5 ton CO_{2e} per invånare kan komma att nås. Det föreligger dock osäkerheter då beräkningarna är preliminära och bygger på ett stort antal parametrar som kan förändras såsom trafikarbete, andel förnybart i fordonsbränslen, förändringar i nordisk elproduktion m.m.

Förvaltningen har fortsatt främjandet av elektrifierad fordonsflotta och arbetsmaskiner samt genom tillsyn och energi- och klimatrådgivning verkat för utfasning av fossila bränslen i uppvärmning för att uppfylla klimathandlingsplanens beting. Minskningen av utsläppen för förvaltningens beting uppgick till cirka 58 416 ton CO_{2e} relativt betinget 48 372 ton CO_{2e}.

Under året har ett omfattande arbete genomförts med att stötta stadsledningskontoret i framtagande av klimathandlings- och investeringsplan (Climate City Contract) inom ramen för EU:s initiativ ”Mission for 100 Climate-Neutral and Smart Cities by 2030” samt framtagande av nytt miljöprogram och ny klimathandlingsplan till 2030. Arbetet har skett i bred samverkan med stadens övriga verksamheter. Förvaltningen har låtit forskare inom klimatpolicy från Linköpings Universitet genomföra en analys av vad Stockholms rättvisa klimatbidrag till Parisavtalet är, som underlag för den nya klimathandlingsplanen och dess utsläppsbudget. Forskarna rekommenderar att Stockholms stad, för att ligga i linje med Parisavtalet bör använda ett rättviseperspektiv i beslut om ambitionsnivån för klimatmålen. Det saknas enighet inom världssamfundet kring *hur* klimaträttvisa ska tolkas. För att ligga i linje med Parisavtalet är det därför viktigt att staden själv fattar beslut om hur klimaträttvisa ska omsättas. Forskarna presenterar olika scenarier för detta. Dessutom rekommenderas att staden öppet kommunicerar vilka utsläpp och återtag av växthusgaser som omfattas.

Förvaltningen har lämnat in en ansökan till EU för att få genomföra ett projekt i fem stadsdelar, ”Scale Stockholm”. Inom projektet ska staden tillsammans med invånare, näringsliv och akademi arbeta tillsammans med klimatomställningen och hälsofrämjande åtgärder på lokal nivå. En förstudie för ”Scale Stockholm” har beviljats nationell finansiering och påbörjats.

Förvaltningens arbete med hållbara transporter redovisas under målen 2.3 och 2.3.1.

Miljöprogrammets etappmål 1.2 ”Minskad klimatpåverkan från konsumtionen”

Förvaltningen har i samverkan med stadens byggande verksamheter tagit fram en metodik för beräkning av klimatpåverkan från byggprocess och byggmaterial. Metodiken följer Boverkets krav på klimatberäkningar, men är mer långtgående och ligger som grund för exploateringskontorets kommande krav i markanvisningar (CO_{2e}/m²). Det regionala samverkansprojektet Klimatarenan och fastighetsägarnätverket Hållbart Stockholm 2030 har ställt sig bakom metodiken.

I arbetet med framtagande av nytt miljöprogram och ny klimathandlingsplan har förvaltningen överlämnat förslag till mått och mätmetoder för konsumtionsbaserade utsläpp till stadsledningskontoret. Mått och mätmetoder för konsumtionsbaserade utsläpp på kommunal nivå kräver fortfarande ett omfattande utvecklingsarbete där vägledning behövs från nationell nivå.

Förvaltningen har uppmuntrat personal att resa med tåg istället för flyg vid utrikes tjänsteresor och resor ersätts med digitala möten där det är möjligt.

Förvaltningen har deltagit i kategoristyrningen för livsmedel med kompetens inom klimatfrågan för stöd till arbetet med mått och mätmetoder för miljöpåverkan från livsmedel och matsvinn.

Vid implementeringen av handlingsplanerna för hållbar plastanvändning och cirkulärt byggande har det genomförts ett flertal åtgärder som bidrar till minskad klimatpåverkan från stadens konsumtion. Ett exempel är att ett projekt för att etablera en återbrukscentral i Ulvsunda har påbörjats. Arbetet med cirkulärt byggande har under året växlats upp genom en aktiv samverkan från staden med andra kommuner, näringsliv och akademi inom ramen för Klimatarenans verksamhet (se även miljöprogrammets etappmål 4.1).

Miljöprogrammets etappmål 2.1 ”Minskade växthusgasutsläpp - högst 105 000 ton CO₂e från stadens verksamheter”

Förvaltningen har beräknat utsläppsminskningarna t.o.m. 2022. En ny beräkning för 2023 genomförs i början av 2024. Utsläppen för hela stadens organisation har under programperioden 2020-2023 minskat från 149 000 ton CO₂e till ca 92 000 ton CO₂e.

Förvaltningen har hjälpt bolag och förvaltningar med råd för alternativ till uppvärmning med fossil olja och en plan för utfasning av olja. Förvaltningen bedömer att användningen kommer att upphöra fr.o.m. 2024.

Förvaltningen har fortlöpande bistått andra förvaltningar med att genomföra klimatberäkningar inför ansökan om klimatinvesteringsmedel från stadsledningskontoret.

Stadens egen fordonsflotta samordnas av fleet manager funktionen på miljöförvaltningen. Stadens fordonsflotta består till 99 procent av miljöfordon, andelen elbilar och biogasbilar är högst och framförallt elbilar är det som köps in vartefter fordonsflottan förnyas.

Förvaltningen har hjälpt förvaltningar och bolag med krav på miljöfordon och förnybara drivmedel vid upphandling av varor och tjänster där transporter ingår och vid upphandling av transporttjänster. Stöd har också getts vid uppföljning av avtalen. Förvaltningen har även underlättat och effektiviserat arbetet genom utveckling av mallar och stöd för kravställning och uppföljning.

Miljöprogrammets etappmål 2.2 ”Effektiv energianvändning”

Förvaltningen har i samverkan med exploateringskontoret och Stockholm Exergi identifierat två platser för storskalig energilagring inom fjärrvärmesystemet alternativt i byggnader, en i Ulvsunda och en i Norra Djurgårdsstaden. Möjligheterna till storskalig energilagring utreds

vidare. I samarbete med SISAB utreder förvaltningen möjlighet till batterilagring i skolbyggnader för att främja lagring av solel och försäljning av el vid kapacitetsbrist. En motsvarande utredning har gjorts för en- och flerfamiljshus. Resultatet sprids till stadens bostadsbolag samt småhusägare och bostadsrättsföreningar.

Förvaltningen har lett ett arbete med att ta fram en vägledning för dimensionering av storkök med samma förutsättningar för alla kök. Vägledningen kommer att bidra till minskad energianvändning och minskat effektuttag samt bättre arbetsmiljö. En e-utbildning har tagits fram för storkök med avseende på energi- och effektsparande beteenden hos storkökspersonal.

Under vintern 2022-2023 identifierade förvaltningen på uppdrag av stadsledningskontoret elsparåtgärder i stadens verksamheter för att mildra effektbrist och minska kostnader. Förvaltningen har även analyserat förvaltningars och bolags elanvändning för att optimera abonnemang och minska driftkostnader. Förvaltningen har i samverkan med Stockholm Stadshus AB och exploateringskontoret utrett nya krav för energianvändning vid byggande på stadens mark. De nya kraven har beslutats av miljö- och hälsoskyddsnämnden och exploateringsnämnden.

Förvaltningen har genomfört en informationsinsats till småhusägare med eluppvärmning samt ett hundratal rådgivningsbesök hos bostadsrättsföreningar. För att nå bostadsrättsföreningar med sämst energiprestanda har förvaltningen testat att använda telemarketing som metod för att boka in rådgivningsbesök. Som resultat av insatsen bokade ett fyrtiotal föreningar in rådgivningsbesök och ett trettiotal deltog på ett webinarium. Ett nätverk för bostadsrättsföreningar med syfte att öka kompetens och dela erfarenheter har startats med cirka 120 deltagande föreningar. Seminarier på temat ”fixa laddplats” och solceller har genomförts med högt betyg i utvärderingar.

Förvaltningen bedriver tillsyn av byggnaders energianvändning och krav ställs på utfasning av uppvärmning med fossil olja. Tillsynen har stärkts genom samverkan med förvaltningens expertis inom byggnaders energianvändning och tillsynsverksamheten informerar fastighetsägare om möjlighet till energirådgivning. I dagsläget finns sju flerfamiljsbyggnader som värms upp helt med fossil olja. Förvaltningen har ställt krav på att användningen av fossil olja ska fasas ut.

Miljöprogrammets etappmål 4.1 ”Minskad resursanvändning och klokare konsumtion”

Förvaltningen har under året lanserat vägledande material för Hållbara kontor. Materialet innehåller bland annat en webbutbildning, goda exempel och tips vid inköp. Förvaltningen har också tagit fram vägledande material för *Hållbar vård och omsorg* där stort fokus ligger på minskning av resursförbrukning. Ett arbete med att implementera vägledningen på alla stadens kommunala vård- och omsorgsboenden har påbörjats (se också nämndmål 2.1.2).

Minskad och medveten konsumtion har varit ett genomgående tema i förvaltningens kommunikation i sociala medier. Bland annat har ett seminarium om bilpooler lyfts fram, en kampanj om minskad plastanvändning har genomförts tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB och kampanjen ”Kemismart” (som riktar sig till ungdomar) har fortsatt.

Genom de båda webinarie-serierna *Cirkulära halvtimmen* och *Plastforum* har förvaltningen erbjudit inspiration och goda exempel på arbetssätt som bidrar till ökad cirkularitet för stadens förvaltningar och bolag. Därutöver har förvaltningens löpande stöd i upphandling och avtalsförvaltning bidragit till att driva på för ett varusortiment som möjliggör minskad resursanvändning (se också nämndmål 3.1.2). Två exempel på det är att staden dels har introducerat en engångshandske (för användning inom bl.a. vård och omsorg) med avsevärt lägre klimatpåverkan och mindre materialanvändning/avfall, dels kommer prova arbetskläder med ny materialsammansättning, som även de har lägre klimatpåverkan. Utbytet av engångshandsken i stadens sortiment ledde under årets fyra första månader till en besparing på 45 ton CO_{2e} och avfallsmängden minskade med 850 kg.

Aktiviteter:

- Bistå stadsledningskontoret med att ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor. Likaså ska en strategi tas fram för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter. Utförd.
- Bistå stadsledningskontoret med att utreda viktningfaktorer i syfte att säkerställa att byggnader har ett energieffektivt klimatskal, teknikneutralitet för uppvärmningssystem och minskade utsläpp. Utförd.
- Bistå stadsledningskontoret med att revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån historiska utsläpp. I samband med det ska även åtgärder tas fram för att halvera de konsumtionsbaserade utsläppen till 2030. Utförd.
- Bistå stadsledningskontoret med att ta fram en plan för energieffektivisering av fastigheter och verksamheter för att nå stadens mål att minska energianvändningen med 10 procent, med fokus på att minska effektopparna. Utförd.
- Bistå berörda nämnder och bolagsstyrelser med stöd för att uppvärmningen med fossil olja och gas ska fasas ut under 2023 och ersättas med fossilbränslefria alternativ. Utförd.
- Bistå övriga berörda nämnder i arbetet med att fortsätta utveckla det stadsövergripande nätverket för implementering av stadens strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Utförd.
- Bistå kommunstyrelsen, servicenämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden i det fortsatta arbetet med att implementera mått och mätmetoder för miljö- och klimatpåverkan från mat och måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn. Utförd.
- Delta i Miljösamverkan Stockholms läns (MSL) samverkansprojekt kring energi i tillsynen. Utförd.

Nämndmål: 2.1.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska samordna arbetet med att minska plastens skadliga påverkan på miljö och klimat

● Uppfylls helt

Samordning och utveckling av arbetet med plast inom olika områden har skett löpande i syfte att minska plastens skadliga miljö- och hälsopåverkan. Inom ramen för den stadsinterna samverkansplattformen Plastforum har kunskaps- och erfarenhetsutbyte ägt rum, framförallt via fyra välbesökta webinarier. Årets teman har varit mikroplast, engångshandskar inom vårdverksamhet och kök samt hållbar plastanvändning genom upphandling. Samordning har även skett i samband med framtagandet av underlag till nytt miljöprogram och ny klimathandlingsplan. Därtill har samverkan skett med näringslivet för en ökad hållbar plastanvändning, exempelvis inom ramen för Miljö- och klimatpakten och genom initiativ tillsammans med Stockholm Business Region. Två större externa seminarier, ett med fokus på hållbar plastanvändning i bygg- och anläggning och ett med fokus på konstgräs, genomfördes även under hösten.

Implementeringen av handlingsplan för hållbar plastanvändning är pågående och samtliga åtgärder i handlingsplanen för 2023 där miljöförvaltningen är ansvarig är under genomförande. Särskilt värt att nämnas är att ett vägledande material för minskad användning av förbrukningsartiklar i plast i stadens vård- och omsorgsboenden har lanserats inom ramen för projektet *Hållbar vård och omsorg*. Ett arbete med att implementera vägledningen på alla stadens kommunala vård- och omsorgsboenden har påbörjats. Miljöförvaltningen har även bistått serviceförvaltningen med stöd gällande plast i ett flertal upphandlingar och avtalsuppföljningar. Löpande arbete med åtgärderna i handlingsplanen för minskad spridning av mikroplast pågår också

Aktiviteter:

- Leda samordningen av plastrelaterade frågor bland stadens förvaltningar och bolag. Utförd.
- Driva på och ge stöd för ett sammanhållet arbete för genomförandet av handlingsplanen för hållbar plastanvändning och handlingsplanen för minskad spridning av mikroplast. Utförd.
- Genomföra de åtgärder som åligger nämnden enligt handlingsplanen för hållbar plastanvändning och handlingsplanen för minskad spridning av mikroplast. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

● Uppfylls helt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en stödande och utredande roll gällande biologisk mångfald i staden. Detta innefattar bl.a. implementering av handlingsplanen för biologisk

mångfald och stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF), samt miljöövervakning. Arbetet kopplar bland annat till mål 11 (Hållbara städer och samhällen) 14 (Hav och marina resurser) och 15 (Ekosystem och biologisk mångfald) i Agenda 2030.

Nämnden bedriver också tillsyn i skyddade områden och ger rådgivning om skötsel och åtgärder i naturområden, vilket syftar till att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden och en fungerande grön infrastruktur.

Inriktningen för arbetet med biologisk mångfald anges i stadens handlingsplan för biologisk mångfald. En viktig del i arbetet är att följa utvecklingen avseende biologisk mångfald över tid. Förvaltningen arbetar med fortlöpande miljöövervakning och deltar aktivt med ekologisk kompetens i stadens övergripande processer. Arbetet innefattar också särskilda utbildningstillfällen för bland annat reservatsförvaltare för att främja naturvårdsskötsel. Förvaltningen bidrar också med ekologisk kompetens i de uppdrag kopplade till att utreda förutsättningarna för nya naturreservat och biotopskyddsområden. Förvaltningens tillsyn av skyddade områden samt strandskyddsområden skapar också goda förutsättningar för att förvalta och utveckla den biologiska mångfalden.

Genom olika projekt kan staden vara innovationsplats för olika arbetssätt för ökad biologisk mångfald. Bland annat fortsätter arbetet med att skapa förutsättningar för växtbeklädda väggar. EU-medel har beviljats för ett projekt (Shared Green Deal) där olika metoder för kommunikation och samverkan kring arbetet med biologisk mångfald ska testas i Järva.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbeklädda väggar	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Arbetet ska syfta till att undersöka förutsättningarna för att nya pendeltågsstationer i Fagersjö och Rågsved samt bygga nya bostäder	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Älstensskogen/Storskogen och Majroskogen	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.2.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att stärka Stockholms biologiska mångfald

● Uppfylls helt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en stödjande och utredande roll gällande biologisk mångfald i staden. Detta innefattar bl.a. implementering av handlingsplanen för biologisk mångfald och stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF), samt miljöövervakning.

Nämnden bedriver även tillsyn i skyddade områden och ger rådgivning om skötsel och åtgärder i naturområden, vilket syftar till att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden och en fungerande grön infrastruktur.

För att den biologiska mångfalden på sikt ska öka krävs insatser från samtliga förvaltningar, kommunala bolag samt övriga aktörer inom staden. Miljöförvaltningen har en fortsatt viktig roll att verka för ökat kunskapsstöd och samordning.

Strategin för stadens utomhusbelysning har projektletts av förvaltningen. Strategin kommer att färdigställas för politisk behandling tidig vår 2024. Arbetet har skett i samverkan med trafikkontoret, stadsledningskontoret, stadsdelsförvaltningarna samt stadsbyggnadskontoret.

Den biologiska mångfaldens dag har uppmärksammats både internt med webbsänt seminarium samt externt genom ett mycket välbesökt event i Nackareservatet.

Miljöprogrammets etappmål 5.1 ”Upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur”

Inriktningen för arbetet med biologisk mångfald anges i stadens handlingsplan för biologisk mångfald. En viktig del i arbetet är att följa utvecklingen avseende biologisk mångfald över tid. Förvaltningen arbetar med fortlöpande miljöövervakning och deltar aktivt med ekologisk kompetens i stadens övergripande processer. Arbetet innefattar också särskilda utbildningstillfällen för bland annat reservatsförvaltare för att främja naturvårdsskötsel. Förvaltningen bidrar också med ekologisk kompetens i de uppdrag kopplade till att utreda förutsättningarna för nya naturreservat och biotopskyddsområden. Förvaltningens tillsyn av skyddade områden samt strandskyddsområden skapar också goda förutsättningar för att förvalta och utveckla den biologiska mångfalden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsammans med stadsbyggnadsnämnden tagit fram förslag till biotopskyddsområden varav fyra fortsatt utretts under 2023. Utredningar har även fortsatt för naturreservatsbildning i Kyrkhamn, Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen.

Förvaltningen har tagit fram en metodik för uppföljningen av stadens ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) till styrgrupp. Samverkan med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret om ekologiska värden i tidiga skeden i exploateringsprocessen fortsätter. Förvaltningen har bistått med ekologisk kompetens i stadens processer både i planeringen och i bildandet av nya biotopskyddsområden och naturreservat.

Förvaltningen har genomfört löpande miljöövervakning med fokus på pollinatörer, fåglar och groddjur. Nya habitatnätverk har tagits fram och tillgängliggjorts som nytt planeringsunderlag för staden.

Förvaltningen testar inom ramen för EU-projektet Shared Green Deal olika metoder för kommunikation och samverkan kring arbetet med biologisk mångfald i Järva.

Miljöprogrammets etappmål 5.2 ”Ökat genomförande av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel”

Genom tillsynen av skyddade områden samt genom rådgivning om skötsel och åtgärder i naturområden bidrar nämnden till att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden och en fungerande grön infrastruktur. Förvaltningen deltar med ekologisk kompetens i olika processer rörande kompensation vid upphävande av och intrång i natur- och kulturresevat i samband med olika infrastrukturprojekt.

Ett viktigt inslag för genomförandet av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel är de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald (SÅF) där lämpliga förstärkningsåtgärder för biologisk mångfald pekats ut på ekologiskt strategiska platser i landskapet. Under 2023 antog miljö- och hälsoskyddsnämnden det femte och sista SÅF-dokumentet.

Stadens snabba tillväxt och utbyggnad medför en utmaning att stärka de grönblå värdena, parallellt med bostadsutbyggnaden. Miljöförvaltningen arbetar därför med att ta fram kart- och nätverksbaserade utredningar och analyser över tänkbara förstärkningsåtgärder i stadens gröna infrastruktur, till stöd för övriga förvaltningar och aktörer. Under 2023 har förvaltningen implementerat en ny geodataplattform, M-GIS.

Aktiviteter:

- Samordna, följa upp, implementera och kommunicera stadens arbete med biologisk mångfald enligt handlingsplan för biologisk mångfald. Utförd.
- Fortsätta arbetet med att kommunicera de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald. Utförd.
- Tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen. Utförd.
- Stötta stadens förvaltare av naturområden i arbetet med skötsel och åtgärder för att gynna biologisk mångfald genom informationsspridning, rådgivning, kunskapsunderlag och utbildning. Utförd.
- Delta i kommunövergripande samverkansgrupper och regionala samt internationella samarbeten för ökad biologisk mångfald. Utförd.
- Samarbeta och samverka med olika forskningsinstitut för att ta fram och kvalitetssäkra

kunskapsunderlag. Utförd.

- Genomföra övervakning enligt miljöövervakningsprogram för biologisk mångfald, samt utveckla metodiken för uppföljning av prioriterade arter och naturkvaliteter identifierade i handlingsplan för biologisk mångfald. Utförd.
- Medverka till ökad användning av verktyget prioriteringsstöd för naturvårdsskötsel i samarbete med stadens skötselansvariga. Delvis utförd.
- Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ska nämnden fortsätta arbetet med att kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att följa utvecklingen över tid. Utförd.
- Erbjud utbildning inom naturskötsel till stadens verksamheter samt upphandlade entreprenörer som är verksamma inom området. Utförd.
- I samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och andra berörda nämnder arbeta vidare med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning. Utförd.
- I samråd med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Fagersjöskogen. I samband med det ska staden ta ett samlat grepp på visionsarbetet Rågsveds Allé och starta ett visionsarbete om stadsutvecklingen i Fagersjö. Påbörjad, fortsätter under 2024.
- I samarbete med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna med syfte att inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen och Majroskogen. Påbörjad, fortsätter under 2024.
- I samarbete med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik. Påbörjad, fortsätter under 2024.
- I samarbete med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna inrätta fem nya biotopskyddsområden i enlighet med tidigare utredning och utreda ytterligare fem. Påbörjad, fortsätter under 2024.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

 Uppfylls helt

Förvaltningen har arbetat intensivt med framtagandet av nytt miljöprogram där transporteffektivitet, elektrifiering och biodrivmedel tillsammans ska minska miljöpåverkan från trafiken och göra det möjligt att nå målen. Under maj månad påbörjades också arbetet med ny klimathandlingsplan där åtgärder inom områdena ovan ska preciseras ytterligare för framförallt transportsektorn.

Förvaltningen har gett stöd till förvaltningar och bolag avseende miljöfordon- och drivmedel. Förvaltningen har även stöttat vid upphandlingar och uppföljningar av transporttjänster samt vid installationer av laddinfrastruktur. Detta för att öka utbytestakten till fossilfria fordon och uppnå målet om en fossilfri organisation till år 2030. Samarbete har även skett med andra kommuner för att harmonisera kraven i länet, vilket underlättar för de leverantörer som ska genomföra uppdragen.

Förvaltningen har också arbetat med att sprida erfarenheter från fossilfria markentreprenader. Fossilfria markentreprenader är ett nytt område där det finns en stor potential att minska växthusgasutsläppen. Likaså har ett seminarium med utställning om eldrivna parkmaskiner genomförts. Det finns idag en mängd bra elektrifierade fordon som passar för parkskötsel. Genom detta seminarium och utställning fick fler möjlighet att ta del av nya lärdomar och inspireras till inköp och upphandlingskrav som minskar utsläppen från parkmaskiner.

Förvaltningen har också samverkat inom Miljö- och samhällsbyggnadsrådet i arbetet med att påverka regelverk och styrmedel i en riktning som påskyndar introduktionen av miljöfordon, fossilfria drivmedel och mobilitetstjänster.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare (ton CO2e per invånare)	0,89 Ton CO2 / inv			0,91 Ton CO2 / inv	0,86 Ton CO2 / inv	0,86 ton CO2e/in v	2023
Analys							
Periodens utfall bygger på preliminära beräkningar för 2022. Under våren 2024 beräknas värdet för 2023 och preliminär beräkning för 2024. Det råder osäkerhet kring hur andelen förnybara bränslen kommer att påverka utsläppen under 2023.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 2.3.1 Användningen av miljöfordon, förnybara drivmedel och effektiva mobilitetslösningar ska öka

 Uppfylls helt

Stadens egen fordonsflotta har samordnats av fleet manager funktionen på miljöförvaltningen. Staden fordonsflotta består till 99 procent av miljöfordon, andelen elbilar och biogasbilar är högst och framförallt elbilarna är det som köps in vartefter fordonsflottan förnyas.

I oktober 2023 ökade nyregistreringen av nya personbilar i Sverige med cirka 12 procent jämfört med samma tid förra året. Av det totala antalet nyregistrerade personbilar i Sverige var 38 procent elbilar och 23 procent laddhybrider. Det är högre andel elbilar än samma tid förra året och en överflyttning från laddhybrider till elbilar går att skönja.

Under 2023 ökade antalet bilar i fasta pooler med 38 procent jämfört med 2022. Platserna är nu mer spridda över kommunen med fler platser både i inner- och ytterstaden. Därigenom har fler boende fått närmare till en bilpoolsplats.

Förvaltningen har drivit ett aktivt arbete för att användningen av miljöfordon, förnybara drivmedel och effektiva mobilitetslösningar ska öka. Olika händelser i omvärlden såsom att biogasen ökat i pris samt beslutet att gå ifrån reduktionsplikten med obligatorisk inblandning av biodiesel (främst HVO) i diesel har gjort det svårare och mer osäkert att nå målet för ökad försäljning av förnybara drivmedel.

Aktiviteter:

- Ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för inköpskategorin fordon. Optimera hanteringen och användningen av stadens egna fordon. Förvalta och utvärdera elbilspoolstjänsten med eldrivna personbilar och lätta lastbilar. Utförd.
- Stödja nämnder och bolagsstyrelser med miljö- och klimatkrav vid upphandlingar som inkluderar fordon och transporter (gäller bilar, lastbilar, entreprenadmaskiner, arbetsfordon, parkskötselverktyg, laddinfrastruktur med mera). Förvaltningen bistår vid såväl framtagande av krav som vid uppföljning och utvärdering. Utförd.
- Stödja exploateringsnämndens och trafiknämndens utvecklingsarbete och testverksamhet för att ställa om entreprenadfordon till eldrift samt stötta med fordons- och drivmedelskompetens gällande åtgärder för att effektivisera masshanteringen, omläggning av gods från lastbil till pråm och lastcykel samt e-handel. Utförd.
- Bistå trafikkontoret i arbetet med Elektrifieringspakten och för att nå målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030. Utförd.
- Delta i genomförandet av den handlingsplan som Miljö- och samhällsbyggnadsrådet tar fram med syfte att minska transportsektorns klimatpåverkan i Stockholms län. Utförd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel sålda förnybara drivmedel i länet per år.	26 %			28 %	30 %		2023
Analys							
På grund av eftersläpning i statistiken avser utfallet 2022. Målet bedöms enbart nås delvis. Olika händelser i omvärlden såsom att biogasen ökat i pris samt beslutet att gå ifrån reduktionsplikten med obligatorisk inblandning av biodiesel (främst HVO) i diesel gör det svårare och mer osäkert att nå målet för ökad försäljning av förnybara drivmedel.							

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giffria miljöer

● Uppfylls helt

Flera av de indikatorer som är kopplade till målet om ren luft, rent vatten och giffria miljöer visar att det finns utmaningar med att nå målet. Det behövs en fortsatt hög åtgärdstakt i staden för att nå framgång. Miljöförvaltningen gör dock bedömningen att verksamhetsområdesmålet i sin helhet kan anses uppfyllt för miljö- och hälsoskyddsnämndens räkning, då förvaltningens arbete fortlöper enligt plan utifrån nämndens rådighet och ansvar.

Förvaltningen bidrar till målet genom att säkerställa en långsiktig hållbarhet och en hälsosam miljö, en robust grönstruktur, förbättrad vattenkvalitet, minskad klimatpåverkan, klimatanpassning och god ljudmiljö. Förvaltningen arbetar, genom den förvaltningsövergripande modellen Ledstången, för att miljöfrågorna ska beaktas i ett tidigt skede av planeringen så att staden kan skapa en attraktiv, miljö- och klimatsmart stad. Förvaltningen verkar för att miljöfrågorna beaktas i övergripande stadsplanering genom att bidra med kompetens i planprocesser och ta fram underlag i form av handlingsplaner, åtgärdsprogram, kunskapsunderlag och geodata.

Förvaltningen deltar också i utvecklingsarbete inom stadens planering och tar fram underlagsmaterial, som t.ex. biotopdatabas, handlingsplaner och åtgärdsprogram som exempelvis lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster, åtgärdsprogram för buller och åtgärdsförslag för biologisk mångfald. Förvaltningen har även deltagit i framtagandet av ett nytt åtgärdsprogram för partiklar och kvävedioxid som fastställdes av länsstyrelsen i december. Förvaltningen medverkar också vid implementeringen av t.ex. handlingsplan för klimatanpassning med fokus på skyfall och värmeböljor. Särskilda arbetsinsatser görs för att förbättra kunskapsläget gällande åtgärder avseende värmeböljor, med fokus på barn och äldre som är de som riskerar att drabbas mest, inte minst inom socioekonomiskt utsatta områden.

Förvaltningen bedriver miljöövervakning av stadens vatten, inklusive miljöfarliga ämnen. Övervakningen är ett viktigt underlag för att följa hur stadens vatten mår och för att följa upp effekten av åtgärder.

Miljöförvaltningen fortsätter att stödja stadens verksamheter med kunskap och vägledning för att undvika farliga ämnen i material och kemiska produkter som köps in eller finns i verksamheterna. Vägledningen ges alltmer integrerat med andra miljöfrågor för att vara mer anpassad till målgrupperna. Exempel på det är e-utbildningen för hållbara kontor och vägledningen för hållbara vård- och omsorgsboenden som vann stadens innovationspris *Framsteget*.

Arbetet med att ge stöd i kemikaliefrågor i inköp sker likaså alltmer integrerat med andra miljöfrågor, bland annat genom EU-projekten NonHazCity 3 och ChemClimCircle. Inom ramen för NonHazCity3 pågår även mätningar för att undersöka hur och i vilken omfattning skadliga ämnen sprids från byggnader till omgivande miljö.

Ett projekt har initierats för att återbesöka utvalda förskolor för att följa utvecklingen av kemikaliebelastningen i dessa förskolors inomhusmiljö. Ett samarbete har etablerats med

Institutet för miljömedicin och Naturvårdsverket för att fortsätta utveckla övervakningen av kemikalieexponering i förskolemiljö.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel badvattenprover med godkänd badkvalitet	83 %			86 %	Minst 94 %	94 %	2023
Analys							
Att årsmålet inte att klarats beror på den höga nederbördsmängden under årets badsäsong. Vid regn ökar avrinningen från marken och mer ämnen som finns i marken, t.ex. bakterier, följer med ut till vattendragen.							
  Andel kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfasningsämnen	+0,1 %			1,1 %	15 %	15 % minskning relativt 2020	2023
Analys							
Antalet produkter med utfasningsämnen har minskat en del jämfört med förra året (420), och deras andel av det totala antalet produkter är 1 procent lägre (13.7% jämfört med 14.7% 2022). Andelen är därmed tillbaka i nivå med jämförelseåret 2020. Att utvecklingen i princip stått still under perioden, beror på en kombination av att samtidigt som vissa produkter med utfasningsämnen försvinner genom substitutionsarbete, tillkommer fortfarande andra produkter med liknande innehåll samtidigt som ämnen och enskilda produkters klassificering naturligt varierar över tid (både åt det strängare eller mildare hållet). Det senaste året verkar dock substitutionen av produkter ha haft störst påverkan på värdet. Till kommande miljöprogramsperiod kommer indikatorn justeras något genom att bortse från produkter där halten utfasningsämne är väldigt låg. Det kommer sannolikt ge en bättre bild av utfasningsarbetet.							
  Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för ekologisk status	14 %			14 %	45 %	45 %	2023
Analys							
Orsaken till svårigheterna att nå miljökvalitetsnormerna är dels att det fysiska åtgärdsarbetet inte har påbörjats/pågår i tillräcklig utsträckning för att minska påverkan på stadens vattenförekomster samt effekten av genomförda åtgärder ofta tar tid innan de får genomslag i vattenkvalitet. Vattnens naturliga responstid och därmed återhämtning är ofta en trög process och effekten av åtgärder tar tid innan det kan mätas i form av förbättrad vattenkvalitet.							
  Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status	10 %			10 %	45 %	45 %	2023
Analys							
Den grundläggande svårigheten att nå miljökvalitetsnormerna för kemisk status är att åtgärdstakten behöver öka samt att återhämtningstiden efter genomförda åtgärder ofta är lång.							
  Antal dygn över normvärdet för miljökvalitetsmålet för kvävedioxid i luft	0 dygn			2 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn	2023
Analys							
Observera att det är miljökvalitetsnormen för kvävedioxid som avses. För kvävedioxid finns även ett årsmål där antalet timmar ska understiga miljökvalitetsmålet Frisk Luft målvärde 60 µg/m ³ . Under 2023 uppmättes 157 timmar över 60 µg/m ³ , vilket kan jämföras med 333 timmar år 2022.							
  Antal dygn över normvärdet för miljökvalitetsmålet för PM10 i luft	29 dygn			30 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn	2023
Analys							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Observera att det är miljö kvalitetsnormen för PM10 som avses.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden göra en översyn av de olika granulat och konstgräs som finns tillgängliga och sammanställa vad de olika typerna har för idrottsmässiga och miljö- och klimatmässiga konsekvenser	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och SISAB ta fram en vägledning för att förbättra förskolors och skolors inomhusmiljöer som syftar till att säkerställa en likställighet för alla barn i hela staden, oavsett verksamheternas driftform	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda förutsättningar för att införa ett stopp för inköp av produkter som innehåller PFAS, ftalater och bisfenoler, samt fasa ut produkter och material som idag finns i staden	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.4.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i en stadsplanering som värnar miljön och människors hälsa samt säkerställer den växande stadens behov

 Uppfylls helt

Förvaltningen har en aktiv roll i stadsplaneringen, både i tidiga skeden och under detaljplaneringen. Förvaltningens deltagande i detaljplaneringen framgår av Stockholms stads processverktyg Ledstängen. Förvaltningen tar bl.a. fram underlag till stadsbyggnadsnämndens beslut om betydande miljöpåverkan i alla nya detaljplaner. Underlaget innehåller även en utförlig beskrivning av vilka miljö- och hälsofrågor som är viktiga att utreda och beakta i planen. I planprocessen bidrar förvaltningen med expertkunskap om bl.a. buller, vibrationsstörningar, luftkvalitet, vattenkvalitet och dagvattenhantering, markföroreningar, naturvärden och klimatanpassning samt hjälper till med avvägningar för en hållbar stadsutveckling.

Vidare bidrar förvaltningen med kompetens för att stärka en sammanhängande blågrön infrastruktur i staden. Förvaltningen verkar för mångfunktionella grönytor som ger fler ekosystemtjänster på samma yta och kan bidra till effektiva lösningar för klimatanpassning som exempelvis dagvatten- och skyfallshantering samt till temperaturreglering vid

värmeböljor.

Miljöprogrammets etappmål 3.1 ”Stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall”

Inriktningen för arbetet anges i stadens handlingsplan för klimatanpassning. Arbetet samordnas av stadsledningskontoret genom dess klimatanpassningsnätverk. Förvaltningen ingår i stadens skyfallsnätverk som leds av trafikkontoret där fokus ligger på genomförande av handlingsplanens aktiviteter. Förvaltningen bistår även övriga förvaltningar med expertkunskap avseende multifunktionella åtgärder med fokus på klimatanpassning till exempel i samband med den tematiska/geografiska områdesplaneringen som stadsbyggnadskontoret initierat. Förvaltningen deltar också i Vinnovaprojektet ”Multifunktionell urban klimatanpassning i samverkan” med fokus på den befintliga stadsmiljön, både avseende skyfallsåtgärder och åtgärder för att dämpa effekter av värmeböljor.

Miljöprogrammets etappmål 3.2 ”Stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja”

Utöver vad som redovisas under etappmål 3.1 har förvaltningen efter tidigare framtagen rapport ”Temperaturanalyser från satellit över Stockholms stad”, genomfört fördjupade analyser med fokus på särskilt känsliga grupper. Detta underlag har legat till grund för viktiga avvägningar för förskoleförvaltningen och möjliggjort utökad samverkan med SISAB. Underlaget har också legat till grund för fortsatt dialog med utbildningsförvaltningen gällande fördjupade analyser för skolgårdar med avseende på värme.

Aktiviteter:

- Bistå berörda nämnder i stadsplaneringen med underlag och bedömningar gällande miljö- och hälsofrågor som t.ex. buller, luftkvalitet, markföroreningar, vattenfrågor, naturvärden, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatpåverkan och klimatanpassning. Utförd.
- Medverka i genomförandet av handlingsplanen för klimatanpassning med fokus på skyfall och värmeböljor. Utförd.
- Delta i utredning av förutsättningar att spara vatten vid långvarig värme och torka. Utförd.
- Delta i projektet ”Multifunktionell urban klimatanpassning i samverkan”. Utförd.
- Informera om samt bistå med råd vid användning av ”Vägledning för buller från kulturscener i staden”. Utförd.
- Underlätta stadsutvecklingen genom att ta fram lokala åtgärdsprogram för vatten i syfte att visa hur miljö kvalitetsnormerna för kemisk och ekologisk status i vatten kan nå samtidigt som staden utvecklas. Utförd.
- Färdigställa och lansera de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald (SÅF) för att underlätta användning av förslagen i stadsplanering samt vid

genomförande av åtgärder. Utförd.

- Bistå kommunstyrelsen och andra förvaltningar och bolag i stadens arbete med klimatanpassning, och utgöra expertstöd i konkreta klimatanpassningsprojekt. Utförd.
- Bedriva miljöövervakning av klimatförändringar och dess effekter, med fokus på extrema väderhändelser. Utförd.
- Medverka i FoU-projekt om hur staden kan hantera klimatrelaterade risker som översvämningar och värmeböljor. Utförd.
- Medverka i arbetet med att utveckla stadens samlade kommunikation om skyfallshantering. Utförd.
- Delta i arbetet med den regionala masshanteringsstrategin samt det stadsövergripande arbetet avseende masshantering. Utförd.
- Samarbeta med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB för att skapa nya växtbeklädda väggar. Utförd.

Nämndmål: 2.4.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att Stockholms luftkvalitet förbättras och bullerstörningarna minskar

● Uppfylls helt

Den långsiktiga trenden är att luftkvaliteten i Stockholm har blivit mycket bättre. Skärpta avgaskrav på fordon över hela EU, minskade industriutsläpp, utbyggnad av fjärrvärme, infasning av renare bränslen, elektrifiering, miljöbilar, trängselskatt, dubbdäcksförbud, dammbindning, miljözoner m.m. har bidragit till förbättringen av luftkvaliteten i staden.

Målsättningen är att Stockholms invånare inte ska utsättas för skadlig exponering av buller eller luftföroreningar. Målbilden är att klara de målvärden som definieras av miljökvalitetsmålet Frisk Luft samt de riktvärden som Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar. Förvaltningen har under 2023 bistått trafikkontoret med att utreda vilka åtgärder och styrmedel som behöver vidtas för att uppnå WHO:s riktvärden för luftkvalitet år 2030. Utredningen visar att för klara riktvärdena krävs genomgående åtgärder över hela Stockholm. För partiklar, PM10, behövs förutom en kombination av olika lokala åtgärder även fortsatt arbete utanför Stockholm för att minska partikelutsläppen. Ett nytt åtgärdsprogram för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10) har också tagits fram av Länsstyrelsen i Stockholm. Miljöförvaltningen, tillsammans med trafikkontoret, har deltagit i arbetsgruppen.

För att påskynda omställningen till en renare fordonsflotta införs miljözon klass 3 i ett område i city den 31 december 2024. Det innebär att i stort sett endast renodlade elbilar tillåts. Förvaltningen har bistått trafikkontoret i arbetet med att utreda konsekvenser och gränsdragningar genom att göra beräkningar av utsläpp och halter av luftföroreningar inom

miljözon 3. Beräkningar av miljözonen visar att luftkvaliteten förbättras om reglerna följs. Halterna av kvävedioxid minskar och på många gator innebär det att WHO:s riktvärden klaras år 2025. Om ett dubbdäcksförbud införs inom miljözon 3 skulle även halterna av PM10 minska.

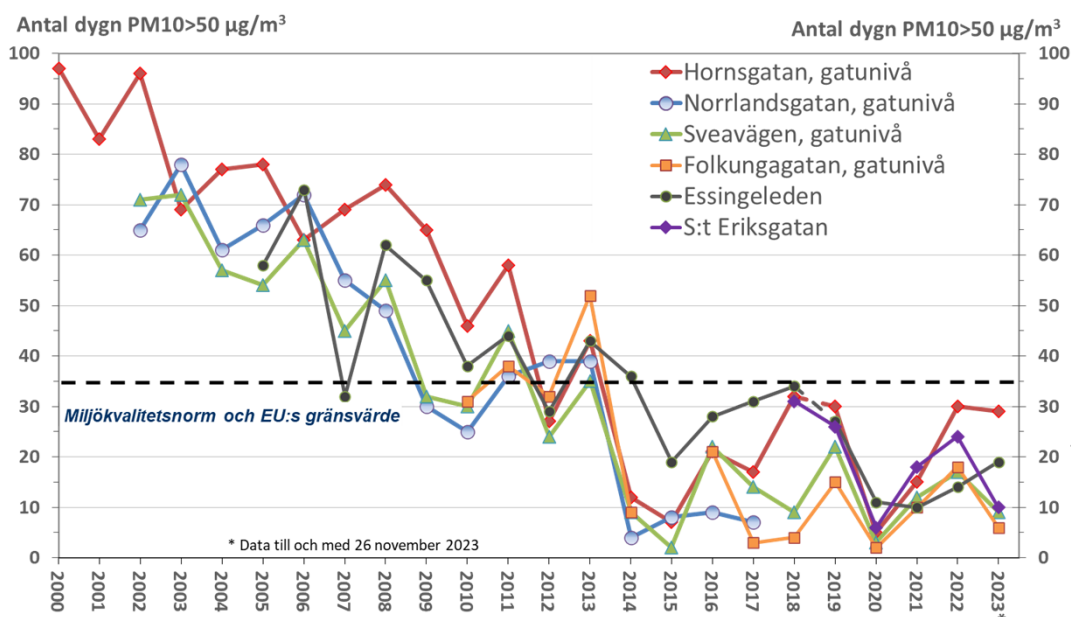
Ett nytt åtgärdsprogram för buller är under framtagande. Arbetet sker i samverkan med trafikkontoret. Åtgärdsprogrammet väntas bli fastställt av kommunfullmäktige innan sommaren.

Förvaltningen fokuserar i sin tillsyn gällande luftkvalitet och bullerstörningar på de aspekter som har störst miljö- och hälsopåverkan. Utöver bostadsmiljö så är luft- och ljudmiljö på skol- och förskolegårdar högt prioriterat i tillsynen. Förvaltningen deltar aktivt i projekt och nätverk som syftar till förbättrad luft- och ljudmiljö. Förvaltningen har tillsammans med väghållare arbetat vidare enligt de nu gällande åtgärdsprogrammen

Miljöprogrammets etappmål 6.1 ”Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för stadens medborgare”

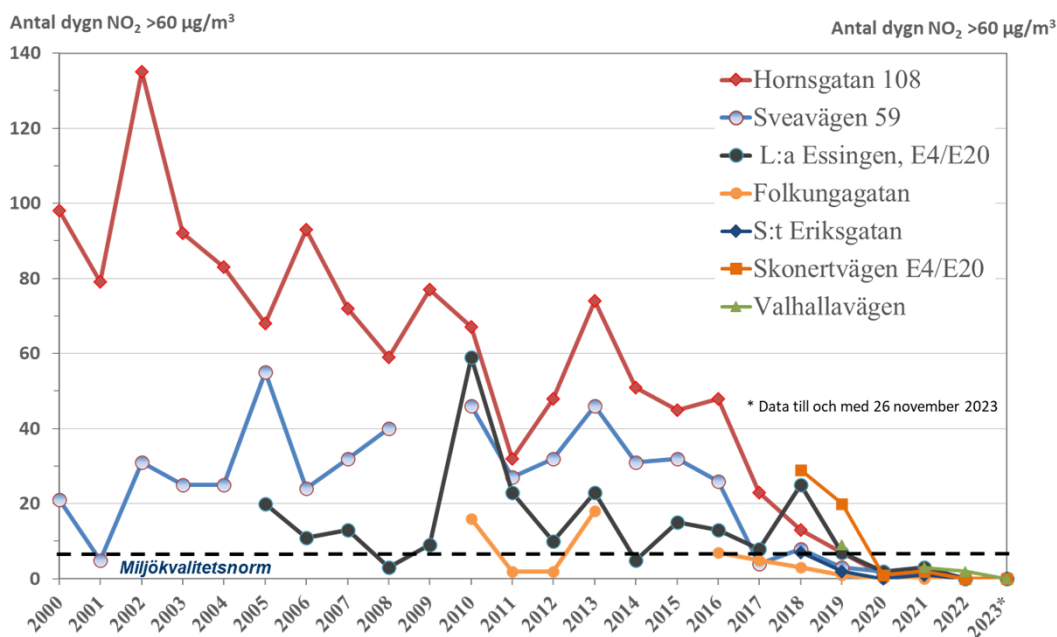
Luftkvaliteten i staden förbättras kontinuerligt och antalet personer som exponeras för luftföroreningar i staden minskar. Halterna av partiklar (PM10) har under det senaste decenniet visat på en kraftigt nedåtgående trend. Miljökvalitetsnormen för PM10 klarades år 2023. En av de främsta orsakerna till de minskande PM10-halterna är att användningen av dubbade vinterdäck har minskat. Men även stadens åtgärder med städning, dammbindning och tidig sandupptagning på många gator i innerstaden har bidragit till lägre PM10-utsläpp. Utöver utsläppen av PM10 påverkas halterna i luften av de meteorologiska förutsättningarna. Till exempel medförde ovanligt torra vägbanor under våren 2022 till många dygn med höga halter av PM10. Årets halter av PM10 var lägre jämfört med förra året vid alla mätstationer på innerstadsgator medan halterna var högre vid Trafikverkets station intill E4/E20 på Lilla Essingen. Miljömålet Frisk luft för dygnsmedelvärden och årsmedelvärden av PM10 klarades inte på alla innerstadsgator och inte heller längs med E4/E20 Essingeleden.

Diagrammet nedan visar utvecklingen av halter av PM10 vid Stockholms mätstationer i gatumiljö sedan år 2000.

År 2023 klarades miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid i Stockholm med god marginal. Även miljömålet Miljö kvalitetsmålet Frisk luft klarades inte då årsmedelvärdet låg över 20 µg/m³ vid två av Stockholms mätstationer. Staden har dock aldrig varit så nära att klara miljö kvalitetsmålet som under 2023.. Orsaken till de låga halterna av kvävedioxid bedöms framförallt bero på ökad elektrifiering och förnyelse av fordonsflottan.

Diagrammet nedan visar utvecklingen av halter av kvävedioxid vid Stockholms mätstationer i gatumiljö sedan år 2000.

Förvaltningen har även följt upp och utvärderat trafikkontorets åtgärder enligt åtgärdsprogram för NO₂ och PM10. Förvaltningens bedömning är att åtgärder för 2023 har genomförts i enlighet med miljöprogrammets etappmål.

Miljöprogrammets etappmål 6.2 "Minskat omgivningsbuller"

Miljöförvaltningen bedömer att målet uppfylls i och med att ljudnivåerna i staden sjunker.

Stadens nya bullerkarta visar att ljudnivåerna i staden har blivit något lägre, bl.a. på grund av nyare fordonspark och sänkta hastigheter. Förvaltningen har följt upp trafikkontorets åtgärder enligt åtgärdsprogram för buller. Förvaltningens bedömning är att trafikkontoret har arbetat med de flesta åtgärderna i programmet, några är slutförda medan andra tar längre tid att utreda och genomföra. Bland annat har ytterligare bostäder fått bullerskyddsåtgärder och bullerdämpande asfalt har lagts och utretts för flera vägsträckor. Bullerskyddsarbetet är långsiktigt och fortsatt åtgärdsarbete enligt kommande åtgärdsprogram är av stor vikt.

Aktiviteter:

- Utvärdering samt uppföljning av åtgärder för att sänka halterna av olika luftföroreningar. Utförd.
- Kontinuerligt ge stadens medborgare information om luftkvalitetssituationen genom bl.a. appen *Luften i Stockholm*. Utförd.
- I samarbete med miljömedicinska forskare öka kunskapen om luftföroreningars påverkan på människors hälsa. Utförd.
- I samarbete med trafiknämnden utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå Världshälsoorganisationens (WHO) nya riktvärden för luftkvalitet. Utförd.
- Fortsätta att tillse att trafikkontoret och Trafikverket arbetar för att klara de nationella miljömålen för frisk luft på platser där känsliga grupper vistas stadigvarande, som t.ex. skolor och förskolor. Delvis utförd. Arbetet fortsätter under 2024.
- Arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd (som t.ex. växtbeklädda väggar). Utförd.
- Åtgärdsprogram buller Stockholms stad 2019–2023 ska uppdateras enligt Förordning (2004:675) om omgivningsbuller. Delvis utförd. Programmet väntas fastställas av kommunfullmäktige under 2024.
- Fortsatt arbete med att ta fram vägledning för omgivningsbuller vid skolor och förskolor. Ej utförd. Omprioriteringar har förskjutit arbetet till 2024.
- Kommunicera resultaten från rapporten "Utredning av trafikbullerklagomål i nybyggda bostäder" med berörda förvaltningar, för att förebygga störningar. Ej utförd. Omprioriteringar har förskjutit arbetet till 2024.
- Fortsätta att tillse att trafikbullerskyddsåtgärder för återstående fastigheter inom

allmännyttan vidtas. Ej utförd. Omprioriteringar har förskjutit arbetet till 2024.

Nämndmål: 2.4.3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs

● Uppfylls helt

Miljöförvaltningen ansvarar för samordning, planering och projektledning för framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Arbetet sker i nära samarbete med övriga förvaltningar, Stockholm Vatten och Avfall AB, andra kommuner samt vattensamarbeten.

Förvaltningen arbetar även aktivt med att stödja stadens förvaltningar och bolag i arbetet med att tillse att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs. I de lokala åtgärdsprogrammen för vatten (LÅP) har åtgärdsbehovet i den befintliga miljön pekats ut och förvaltningen stöttar aktivt genomförandeorganisationerna. Arbetet med att utreda hur miljö kvalitetsnormer för vatten kan inkluderas i tillsynen har påbörjats.

Ett högprioriterat tillsynsområde är trafikdagvatten. Tillsyn bedrivs för att kontrollera att befintliga dagvattenanläggningar fyller sin funktion, och proaktiv tillsyn av väghållare bedrivs för att utveckla dagvattenhanteringen längs högtrafikerade vägar där dagvattenrening idag saknas.

Förvaltningen deltar aktivt i flera förvaltnings- och bolagsövergripande samordningsgrupper för att bidra med kunskap och stötta i arbetet för att åtgärder för att rena vatten ska kunna bli en del i den ordinarie verksamheten i genomförandeorganisationerna.

Miljöförvaltningen har även deltagit i Stadsledningskontorets uppdrag om att utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten.

Miljöprogrammets etappmål 5.4 "Förbättrad vattenkvalitet i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten"

För att nå måluppfyllelse behöver ett aktivt arbete bedrivas med att genomföra åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen. Det är ett komplext arbete inte minst då åtgärderna ofta är utrymmeskrävande och kostsamma. Samordning med åtgärder för att minska sårbarheten för skyfall är viktigt då åtgärderna för att åstadkomma förbättrad vattenkvalitet ofta behöver vidtas på samma platser som åtgärder för skyfallshantering och klimatanpassning. Grunden för att nå måluppfyllelse är lagd i och med att de lokala åtgärdsprogrammen tas fram. Det krävs dock betydande insatser från de genomförandeansvariga förvaltningarna och bolagen för att nå god status och det tar tid innan åtgärdernas effekt kan mätas. Bedömningen är att staden kommer att kunna nå måluppfyllelse i form av förbättrad vattenkvalitet men att det kommer att dröja innan god status enligt vattenförvaltningen uppnås.

Aktiviteter:

- Samordna, följa upp, implementera och kommunicera stadens vattenarbete enligt handlingsplan för god vattenstatus och de lokala åtgärdsprogrammen. Utförd.
- Driva genomförandet av handlingsplanen för god vattenstatus och särskilt fokusera på att ta fram kvarvarande lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Utförd.
- Stötta genomförandeorganisationerna i ett effektivt genomförande av de operativa åtgärder som föreslås i de lokala åtgärdsprogrammen, i syfte att underlätta stadsutvecklingen. Utförd.
- Utvärdera arbetet med de lokala åtgärdsprogrammen för att stärka genomförandetakten i syfte att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Delvis utförd. En utvärdering av Handlingsplanen för god vattenstatus har genomförts.
- Delta i utredningen av en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtagandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten. Utförd.
- Stödja arbetet med miljö tillsyn, klimatanpassning och planhandläggning i syfte att verka för att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Utförd.
- Genomföra löpande miljö giftsövervakning för att följa utvecklingen av kemisk status och särskilda förorenade ämnen i stadens prioriterade sjöar, vattendrag och kustvatten och vid behov komplettera med screening i övriga vatten. Utförd.
- Genomföra undersökningar i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten i enlighet med övervakningsprogram för ekologisk status. Utförd.
- Delta i kommunövergripande vattensamverkansgrupper och vattenvårdsförbund samt i regionala samt internationella vattensamarbeten och samarbeta med olika forskningsinstitut för att intensifiera vattenarbetet. Utförd.
- Delta i externfinansierade projekt, som exempelvis Drizzle och LIFE IP Rich Waters för att bidra till genomförande av handlingsplanen och lokala åtgärdsprogram. Utförd.
- Bistå genomförandeorganisationerna i arbetet med fällning av Drevviken. Utförd.
- Delta i arbetet med att inrätta nya platser för strand- och bryggbad och bistå berörda förvaltningar med implementeringen av handlingsplanen för nya bad. Utförd.
- Utveckla tillsynen gällande dagvattenhantering i syfte att följa upp de åtgärder som fastställts i de lokala åtgärdsprogrammen. Delvis utförd. Löpande utveckling kommer ske kommande år.

Nämndmål: 2.4.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att minska spridningen av farliga kemikalier

● Uppfylls helt

Miljöförvaltningen fortsätter att stödja stadens verksamheter med kunskap och vägledning för att undvika farliga ämnen i material och kemiska produkter som köps in eller finns i verksamheterna. Vägledningen ges alltmer integrerat med andra miljöfrågor för att vara mer anpassad till målgrupperna.

Miljöprogrammets etappmål 7.1 "Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter"

E-utbildningen för hållbara kontor genomförs löpande av stadens kontorsverksamheter. Under våren hölls även ett stadsövergripande webinarium i syfte att sprida kunskap och goda exempel kring hållbara och kemikaliesmarta inköp, energibesparing och god avfallshantering. En vägledning för hållbara vård- och omsorgsboenden har tagits fram i nära samarbete med berörda, särskilt personalen vid Väderkvarnens vård- och omsorgsboende på Norrmalm. Åtgärderna har inneburit att verksamheten har kunnat minska sin förbrukning av engångsartiklar i plast och sin kemikalieanvändning till nytta för såväl miljö, ekonomin som de boendes och personalens välbefinnande. Vägledningen har fått mycket positivt mottagande och för det gemensamma arbetet belönades miljöförvaltningen, äldreförvaltningen, Norra innerstadens stadsdelsförvaltning, Väderkvarnens vård- och omsorgsboende, Stockholm Vatten och Avfall samt Micasa med stadens innovationspris *Framsteget*. Projektet var även finalist till Avfall Sveriges utmärkelse Årets förebyggare. Miljöförvaltningen har påbörjat stadsdelsvisa stödinsatser för att sprida vägledningen och erfarenheterna till övriga vård- och omsorgsboenden.

Arbetet med att ge stöd i kemikaliefrågor vid inköp sker likaså alltmer integrerat med andra miljöfrågor, bland annat genom EU-projekten NonHazCity 3 och ChemClimCircle som genomförs i samarbete med aktörer runt Östersjön (mer information även under nämndmål 3.1.2). I ChemClimCircle pågår arbete för att integrera olika hållbarhetsaspekter i stadens inköpsprocesser samt utveckling av utbildningsmaterial på samma tema. Inom ramen för EU-projektet NonHazCity3 pågår arbete med att underlätta implementering av kemikaliekrav i byggprocessen, samt mätningar för att undersöka hur och i vilken omfattning skadliga ämnen sprids från byggnader till omgivande miljö.

Löpande stöd ges till förvaltningar och bolag kring implementering och utbildning i kemikaliehanteringssystemet Chemsoft och byggvarubedömningen (BVB) samt därtill kopplat produktvalsarbete. En tipslista för inköp av kemiska produkter har tagits fram och spridits till verksamheterna.

Ett projekt har påbörjats där barns inomhusmiljö i förskolor ska studeras med avseende på kemikaliebelastning. De utvalda förskolorna för projektet har varit med i tidigare undersökningar 2015-2018 och har nu återbesökts för att följa utvecklingen av kemikaliebelastningen i dessa förskolors inomhusmiljö. Prover togs under hösten och analysresultaten kommer att sammanställas och rapporteras under vintern. Ett samarbete har

etablerats med Institutet för miljömedicin och Naturvårdsverket för att fortsätta utveckla övervakningen av kemikalieexponering i förskolemiljö.

Framtagandet av en ny kemikalieplan för Stockholms stad har påbörjats. Ett förslag kommer att läggas fram till miljö- och hälsoskyddsnämnden när beslut om det nya miljöprogrammet är taget.

Aktiviteter:

- Ta fram ett förslag till uppdaterad kemikalieplan för staden som visar vägen mot målet om ett giftfritt Stockholm genom att bland annat fasa ut särskilt farliga ämnen som exempelvis PFAS, ftalater och bisfenoler. Delvis utförd. Arbetet fortsätter 2024.
- Följa och prioritera arbetet med att minska framför allt barn och ungas exponering för skadliga kemikalier och stötta berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet för en sund utomhus- och inomhusmiljö i förskolor och skolor och säkra livsmedel. Utförd.
- I samverkan med kommunstyrelsen och servicenämnden säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag i arbetet med egna avtal, se även nämndmål 3.1.2. Utförd.
- Stärka kemikaliecentrums specialstöd till stadens olika verksamheter vid upphandlingar. Utförd.
- Säkerställa att kemikalieplanen och rekommendationen för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi uppfylls i bygg- och anläggningsprojekt, i samverkan med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samt stadens byggande och anläggande bolag. Utförd.
- Tillsammans med idrottsnämnden och fastighetsnämnden göra en översyn av de olika granulat och konstgräs som finns tillgängliga och sammanställa vad de olika typerna har för idrottsmässiga och miljö- och klimatmässiga konsekvenser. Utförd.
- Tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta att tillhandahålla stöd och informera om kemikaliesmarta arbetsplatser i stadens egen organisation. Utförd.
- Fortsätta utveckla den hälsorelaterade miljögiftsövervakning inriktad på barns och andra känsliga grupper livsmiljöer. Utförd.

Nämndmål: 2.4.5 Miljö- och hälsopåverkan från Stockholms miljöfarliga verksamheter minskar

Uppfylls helt

Tillsynen av miljöfarliga verksamheter har genomförts enligt plan. I den löpande tillsynen ingår att granska egenkontrollen, hanteringen av kemikalier och avfall, uppföljning av miljörapporter och villkorskontroll. Även kontroll av eventuella tidigare kända brister liksom nya brister ingår samt att motivera till förbättrad egenkontroll och att utveckla miljöarbetet i

verksamheterna. Nämnden har svarat på ett flertal remisser rörande tillståndsprövningar och hanterat 38 inkomna anmälningar av anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöprövningsförordningen.

Aktuella prövningsärenden av större omfattning och komplexitet är Stockholm Exergis AB:s ansökan om tillstånd till uppförande och drift av en anläggning (bio-CCS) för avskiljning, förvätskning och lagring av koldioxid m.m. inklusive ansökan om att få förbränna slam i KVV8 vid Värtaverket, och bolagets ansökan om tillstånd till uppförande och drift av energianläggning och hamn m.m. i Lövsta inom fastigheten Hässelby Villastad 36. Remissyttranden gällande ansökningarna har lämnats till prövningsmyndigheterna under året.

Aktiviteter:

- Genomföra inspektioner av de miljöfarliga verksamheterna i enlighet med tillsynsplanen för 2023. Utförd.
- Stärka tillsynen och det strategiska arbetet inom förorenade områden. Påbörjat, arbetet fortsätter 2024.
- Ta fram underlag för att skapa utökad kunskap om förorenade områdets påverkan på möjligheten att nå miljökvalitetsnormerna för vatten samt för att kunna växla upp stadens arbete med att sanera förorenade områden i anslutning till vatten. Påbörjat, arbetet fortsätter 2024.

Nämndmål: 2.4.6 Avfallet i Stockholm hanteras så att det inte medför negativa konsekvenser för miljö och hälsa

 Uppfylls helt

Tillsyn av avfallshanteringen hos livsmedelsverksamheter (restauranger, caféer, hotell och livsmedelsbutiker) har under året resulterat i 87 genomförda inspektioner. Av dessa har 78 verksamheter (89 procent) sådana brister att det kräver uppföljning. Andelen verksamheter med brister skiljer sig inte nämnvärt från tidigare år, vilket tyder på att det finns ett fortsatt behov av tillsyn. Att en hög andel verksamhetsutövare har brister som kräver uppföljning beror till viss del på att urvalet av vilka verksamheter som besöks baseras på att de saknar separat matavfallsinsamling.

Miljöförvaltningen har fortsatt arbetet med att utveckla tillsynen av avfallstransportörer, i enlighet med den nationella tillsynsstrategin för avfallsområdet. Inom den planerade tillsynen granskades 63 stycken transportörer belägna inom Stockholms kommun som har ett giltigt tillstånd att transportera avfall. Av dessa bedömdes 40 ha brister som kräver uppföljning. Inspektionerna var föranmälda och vid tillsynen granskades bolagens rutiner för efterlevnad av villkor enligt deras transporttillstånd, med särskilt fokus på hantering av farligt avfall. De vanligaste bristerna som kräver uppföljning gäller verksamheternas rutiner kring hantering av farligt avfall avseende upprättande av transportdokument och inrapportering till Naturvårdsverkets avfallsregister. Inspektioner som var riktade mot avfallstransportörer

genomfördes också oanmänt i anslutning till en avfallsanläggning (sex tillfällen och 26 transporter granskades). Brister som krävde uppföljning noterades för 14 transporter. Tillsynsinsatserna har därför även lett till påförande av miljöstraffavgifter eller åtalsanmälningar för olovliga avfallstransporter. Härutöver har förvaltningen fortsatt med andra aktiviteter som också syftar till att motverka illegal hantering av avfall. Bl.a. har förvaltningen följt upp klagomål på bristande avfallshantering eller annan misskötsamhet inom avfallsområdet. Klagomålen kan exempelvis handla om otillåtna avfallstransporter samt felaktig eller bristande hantering av farligt avfall. Förvaltningen har även genomfört en myndighetsgemensam tillsynsinsats med fokus på illegal avfallshantering under 2023. Tillsynen, där polisen var sammankallande, genomfördes tillsammans med flera myndigheter i syfte att kontrollera avfallshantering i områden där man misstänker att hanteringen kan misskötas. Fokus har främst legat på verksamheter som hanterar farligt avfall.

Förvaltningen har inom ramen för budgetuppdraget kopplat till centrumanläggningar valt ut sex anläggningar för tillsyn: Sättra centrum, Rågsveds centrum, Högdalen centrum, Hässelby gård centrum, Tensta centrum och Kungshallen. Alla sex centrumanläggningar har inspekterats varvid även totalt 53 enskilda verksamheter i centrumen har inspekterats. Av dessa fick 43 verksamheter, cirka 81%, någon anmärkning som kräver uppföljning från miljöförvaltningens sida. De vanligaste anmärkningarna var brister kring utsortering av matavfall eller förpackningsavfall, vilket är samma anmärkningar som vanligtvis noteras inom den ordinarie tillsynen av verksamheters avfallshantering. För samtliga av de besökta centrumen har förvaltningen även inlett separata tillsynsärenden mot fastighetsägaren för brister i de gemensamma avfallsutrymmena. De vanligaste bristerna har varit bristfällig information till lokalhyresgäster om avfallssortering samt brister i renhållning av de allmänna utrymmena.

Inflödet av dispensansökningar från obligatorisk utsortering av matavfall har varit fortsatt högt under 2023. Totalt sett har förvaltningen handlagt 219 dispensansökningar från matavfallsobligatoriet. Utöver dispensansökningarna har förvaltningen även handlagt 80 anmälningar kompostering på egen fastighet.

Förvaltningen har även hanterat klagomålsärenden som rör avfallshantering och nedskräpning. En majoritet av ärendena avser livsmedelsobjekt såsom restauranger, caféer och matbutiker. Vanligaste klagomålen är att verksamheternas avfallshantering leder till lukt- eller nedskräpningsproblematik. Andra vanligt förekommande klagomål är att verksamheterna olovligen dumpar sitt avfall på någon av återvinningsstationerna inom staden. Utöver detta har det kommit in klagomål på nedskräpning eller bristande avfallshantering avseende andra objekt, såsom exempelvis flerbostadshus.

1 januari 2024 träder ett antal nya lagkrav ikraft som medför en utökning av tillsynen inom avfallsområdet. Bl.a. ska förpackningar som innehåller avfall skiljas från sitt innehåll. Kravet införs för att öka materialåtervinning för både förpackningsavfallet och det avfall som är förpackat. Det införs även en möjlighet att ansöka om dispens från krav på utsortering. Miljöförvaltningen kommer att ansvara för att hantera dispensansökningar från verksamheter inom staden. Regler införs även om att restauranger, kaféer, livsmedelsbutiker och andra serveringsställen ska kunna erbjuda mat och dryck för take away i muggar och matlådor som kan återanvändas. Under året har förvaltningen arbetat med att förbereda för det utökade

tillsynsuppdraget. För att underlätta för verksamhetsutövarna har förvaltningen under året även tagit fram informationsmaterial om övergången till de nya reglerna.

Miljöprogrammets etappmål 4.2 ”Ökad recirkulation av materiella resurser”

Förvaltningen har deltagit i arbetet med att ta fram stadens handlingsplan för masshantering som utgår från målen i den regionala masshanteringsstrategin. Förvaltningen har också medverkat med expertis inom stadens utredning av samförbränning av avloppsslam. Vid samförbränning destrueras oönskade organiska föreningar och fosfor kan återföras till skogsbruk. Det slam som håller tillräcklig kvalitet återförs till åkermark och bidrar med fosfor, kväve och mull. Stockholm Exergi har genomfört provförbränning av slam i Värtaverket och har sökt miljötillstånd för fortsatt förbränning. Förvaltningen har deltagit i tillståndsprocessen för att säkerställa att miljöbalkens krav efterlevs.

Vid renoveringen av Avicii Arena har förvaltningen förmedlat kontakter så att 3000 stolar har kunnat återbrukas.

Inom tillsynen har förvaltningen bidragit till att matavfall behandlas biologiskt så att växtnäring tas till vara i högre grad. Redan 2021 införde Stockholms stad obligatorisk matavfallsinsamling för verksamheter som serverar fler än 25 portioner per dag. Från 2023 infördes obligatoriet för samtliga inom staden såväl för verksamheter som för privatpersoner. Ett stort antal dispensansökningar har lämnats in till förvaltningen och handlagts. Dispens har givits till flertalet som sökt men begränsats i tid för att skynda på utsorteringen av matavfall.

För att främja en hög grad av återvinning har förvaltningen under flera års tid bedrivit tillsyn på restauranger, butiker, hotell med flera för öka källsorteringen av förpackningsmaterial. Resultatet av tillsynen har lett till att ett stort antal verksamheter numera sorterar förpackningsmaterial i olika fraktioner (plast, wellpapp, glas, metall) och därmed bidragit till en ökad återvinning och minskad uppkomst av avfall.

Aktiviteter:

- Genomföra tillsyn på stadens avfallsanläggningar. Utförd.
- Genomföra tillsyn av avfallstransportörer. Utförd.
- Genomföra tillsyn av bygg- och rivningsavfall. Utförd avseende rivningsavfall.
- Genomföra tillsyn av restauranger avseende separering av olika fraktioner. Utförd.
- Verka för skärpt tillsyn av avfall för att motverka fusk och nedskräpning. Utförd.
- Genomföra områdestillsyn. Uppsökande tillsyn med fokus på illegal avfallshantering. Fokus på illegal avfallshantering har utförts under året, men inte utifrån ett geografiskt område.
- Bedriva tillsyn av centrumanläggningar som misstänks misskötas. Utförd.
- Följa upp att införandet av obligatorisk matavfallsinsamling efterlevs. Utförd.

- Handlägga dispensansökningar avseende obligatorisk matavfallsinsamling. Utförd.
- Följa arbetet med införandet av de nya reglerna om fastighetsnära insamling. Utförd.
- Tillsyn av städning i anslutning till återvinningsstationer och restaurangverksamheters respektive fastighetsägares utsortering av förpackningsmaterial. Utförd.
- Deltagande vid myndighetsgemensamma tillsynsinsatser. Utförd.

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Uppfylls helt

Nämndens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt där arbetssätten kontinuerligt utvecklas och förbättras. Behov av eventuella omprioriteringar analyseras löpande och förvaltningen följer noggrant hur verksamheten fortlöper. Mot bakgrund av ökade kostnader förknippade med årets löneöversyn har förvaltningen sett över prioriteringar och önskad ambitionsnivå inom olika områden för att trots ökade kostnader fortsatt kunna nå kommunfullmäktiges mål.

Ett proaktivt utvecklingsarbete bedrivs där processer som kan vara lämpliga för digitalisering identifieras löpande. Förvaltningen både deltar i och driver utvecklings- och innovationsprojekt för att skapa och sprida nya lösningar som ger god miljönytta. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn och kontroll är rättssäker och opartisk och genom likabehandlingsprincipen skapas förutsägbarhet för stadens företagare. Förvaltningen samverkar också med akademien för att enklare kunna ta del av nya forskningsrön samt som ett led i den framtida kompetensförsörjningen. Som en del av stadens egen ekonomi kan nämnden uppvisa en god budgethållning och noggrann kontroll av kostnader samt en fortsatt hög självfinansieringsgrad.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Uppfylls helt

Självfinansieringsgraden för tillsynsverksamheten uppgår till 68 procent, vilket är en ökning i förhållande till den budgeterade nivån på 67 procent. Den högre självfinansieringsgraden förklaras främst av att miljöbalkssidan ökat intäkterna, detta med anledning av ett långsiktigt arbete med effektiviseringar och kompetensutveckling vilket resulterat i att fler ärenden hunnit hanteras under året.

	VP 2023	T2 2023	VB 2023
Miljöbalkstillsyn (MB)			
<i>Självfin.grad Miljö- och hälsoskydd</i>	63%	62%	66%
<i>Självfin.grad Stadsmiljö</i>	69%	65%	71%
Självfin.grad MB	64%	62%	66%
Livsmedelskontroll			
<i>Självfin.grad Livsmedelskontroll</i>	72%	72%	70%
MHN tillsyn			
	67%	66%	68%

Den 1 april 2021 trädde en ny förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter i kraft. Genom förordningen förändrades regelverket för finansieringen av livsmedelskontrollen. Systemet med förskottsdebiterade årliga avgifter har ersatts med ett system med obligatorisk efterhandsdebitering. Under år 2023 har avdelningen för livsmedelskontroll lägre ordinarie tillsynsintäkter, vilket till viss del beror på att efterhandsdebiteringen är mer administrativt betungande. En ny modell för riskklassning av livsmedelsverksamheter träder också i kraft 2024. Ett omfattande arbete har därför under 2023 genomförts för att omklassa samtliga livsmedelsverksamheter i staden. Eftersom den nya riskklassningen kan innebära förändrad kontrolltid för vissa verksamhetstyper har viss sedan tidigare planerad kontroll inte utförts under innevarande år för att verksamheterna framåt ska få rätt kontrollintervall. Detta har fått till följd att mindre planerad kontroll har utförts vilket till viss del påverkat intäkterna och självfinansieringsgraden.

Självfinansieringsgraden kopplat till livsmedelskontrollen uppgår för helåret till 70 procent, vilket är högt jämfört med andra kommuner i länet. Bedömningen är att självfinansieringsgraden kommer att stabiliseras på denna relativt sett höga nivå när både den nya riskklassningen är genomförd och efterhandsdebiteringen är införd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	96,6 %			93,5 %	100 %	100 %	VB 2023
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	96,6 %			93,5 %	100 %	100 %	VB 2023
  Nämndens prognossäkerhet T2	-3 %			-4 %	+/-1 %	+/- 1 %	2023
Analys							
Överskottet beror till största del på sent inkomna tillsynsintäkter. Förvaltningen har lyckats upprätthålla en högre produktionstakt än prognosticerat, trots de vakanser som uppstått under året. Vidare har det effektiviseringsarbete som pågått under en längre tid nu givit resultat, inte minst avseende hantering av inkomna klagomål.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Utfallet avseende personalkostnaderna är också lägre än budgeterat trots höga kostnader förknippade med årets löneöversyn. Under året minskade kostnaderna mer än förväntat p.g.a. sjukfrånvaro, VAB och vakanser.							

Nämndmål: 3.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är kostnadseffektiv

● Uppfylls helt

För tillsynens avgifter gäller den grundläggande principen att tid för vilken verksamhetsutövarna har betalat, ska återgäldas med tillsynstid. Detta är ett fundament för en legitim kommunal tillsyn. Varje tillsynsobjekt besöks dock inte årligen utan för många objekt sker tillsynen med något eller några års mellanrum. Nämnden följer upp detta på objektsnivå och per tillsynsområde. Detta är också en utgångspunkt i den årliga taxeöversynen.

Tillsynsverksamheten har i allt väsentligt utförts enligt plan. Tillsynen sker både på plats hos verksamheterna och i form av systemtillsyn där verksamhetsutövarnas egenkontroll granskas avseende deras uppföljning av efterlevnaden av sina tillståndsvillkor. En stor del av tillsynen utgörs av granskningar av inlämnade utredningar, såsom miljörapporter och undersökningar utförda av konsulter som anlitas av verksamhetsutövarna.

Förvaltningen har inarbetade rutiner för kontroll av arbetet inom tillsynen och följer noggrant kostnadsnivån samt att fakturerade timmar också är levererade. Detaljerad redovisning av utförd tid för miljöbalken respektive livsmedelskontrollen redovisas i bilaga 3 (tillsynsplanen) respektive 4 (kontrollplanen).

Aktiviteter:

- Översyn av nämndens taxor. Utförd.
- Tillämpa system för uppföljning av utförd tillsynstid motsvarar betalade avgifter. Utförd.

Nämndmål: 3.1.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bidra till att Stockholms stads upphandlingar är hållbara

● Uppfylls helt

Under året har förvaltningen deltagit med expertkunskap så att relevanta krav på kemikalier, cirkularitet, biologisk mångfald samt energi och klimat har kunnat ställas vid upphandlingar. Det gäller till exempel energi- och klimatkrav vid ny- och ombyggnationer, hantering av verksamhetsavfall för så gott som samtliga förvaltningar inklusive stadsdelsförvaltningarna, förvaltning av grönområden, upphandling av solenergianläggningar, storköksutrustning, ljuskällor, AV-utrustning, förbrukningsartiklar, livsmedel, kemiska och kosmetiska produkter, städtjänster samt tjänster/entreprenader där fordon och transporter ingår.

Förvaltningen har även bistått med stöd vid avtalsuppföljning och leverantörsdialoger, framförallt i samverkan med serviceförvaltningen. Inom exempelvis området yrkeskläder och skor har en uppföljning med tillhörande kemiska analyser genomförts. Uppföljningen visade att 9 av 19 prover innehöll PFAS. I vissa fall var det i strid med ställda krav, och i vissa fall fick varan innehålla PFAS. Leverantören måste dock informera i sin webbshop om sådana ämnen förekommer, något som inte gjorts. Arbete pågår hos leverantörerna för att fasa ut PFAS helt och byta till annan vatten- och/eller smutsavvisning. En sådan här grundlig uppföljning tar cirka ett år från uppstart till färdigställande. Analyser av idrottsmateriel 2022 visade på avvikelser avseende kemiskt innehåll och leverantören rättade snabbt till det som gällde lagkrav. En dialog med leverantören har fortsatt under 2023 för att säkerställa att sortimentet uppfyller både lagkrav och stadens ställda krav.

Förvaltningen har deltagit i strategiarbetet i ett flertal inköpskategorier. I den nystartade inköpskategorin *Gata, park och parkering* har förvaltningen deltagit i exploateringskontorets upphandling av en helt emissionsfri markentreprenad i kvarteret Persikan på Södermalm.

Miljöförvaltningen ansvarar för inköpskategorin *Fordon* och förvaltningen har bistått andra förvaltningar och bolag med råd och stöd vid inköp av personbilar, lätta och tunga lastbilar, bussar och cyklar. Staden köper bara in miljöbilar, majoriteten av fordonsanskaffningen är elbilar och biogasbilar.

Aktiviteter:

- Delta med miljö- och klimatexpertis i stadens kategoriarbete för upphandling. Utförd.
- Ansvara för inköpskategorin fordon. Utförd.
- Stödja förvaltningar och bolag inom cirkulära inköpsprocesser. Utförd.
- Säkerställa att kemikalieplanen och rekommendationen för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi uppfylls i bygg- och anläggningsprojekt, i samverkan med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna samt byggande och anläggande bolag. Utförd.
- I samverkan med kommunstyrelsen och servicenämnden säkerställa att miljökrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag att göra detsamma i de egna avtalen. Utförd.
- Stötta stadens förvaltningar i arbetet med implementering av de delar av handlingsplan för biologisk mångfald som berör upphandling. Utförd.
- Stärka kemikaliecentrums specialstöd till stadens olika verksamheter inom upphandlingar. Utförd.

Nämndmål: 3.1.3 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är innovativ och använder digitala verktyg

● Uppfylls helt

För att förenkla handläggning och rutiner har förvaltningen arbetat med att ersätta pappers/PDF-formulär med enkla e-tjänster, samt genomfört två piloter för automatiserade processer (RPA) med lyckat resultat. En handfull pappersformulär har ersatts med digitala formulär. E-tjänsten för klagomål på inomhusmiljö har utvecklats med automatiserade funktioner för att informera klagande om förenklad delgivning.

Förvaltningen deltar också aktivt i stadens gemensamma projekt avseende en ny geodataplattform, i samarbete med främst stadsledningskontoret, trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret. Parallellt etableras förbättrad datahantering av förvaltningens geodata. Syftet är att förenkla hantering av data, öka publiceringsgraden och tillgängligheten av förvaltningens data samt säkerställa kvaliteten och ajourhållning på informationen.

Aktiviteter:

- Säkerställa aktiv förvaltning och utveckling av miljöförvaltningens geodata-information. Utförd.
- Upphandla utvecklingspartner för att möjliggöra mer agil utveckling. Utförd.
- Utveckla lösningar för digital tillsyn, köldmedierapportering och energidatarapportering i syfte att öka kvalitet och effektivitet. Utförd. Energidatarapportering dock något försenat på grund av resursbrist hos leverantör.
- Införa en aktiv portföljhantering som säkerställer beslutsprocess och framdrift från idé till avslut. Utförd.
- Vidareutveckla lösningar för radonrapportering, anmälan värmepumpar och dispens för matavfallshantering. Utförd.
- Öka användning och nytta av förvaltningens information genom publicering av öppna data samt integrationer mellan system i syfte att skapa extern nytta för övriga förvaltningar liksom externa verksamheter. Delvis utförd. Analys av vissa datamängder pågår ännu inför publicering.
- Utforskande av innovationer och samverkansmöjligheter inom IoT ("Internet of things"), sensorer, artificiell intelligens och Machine Learning samt automatisering. Utförd.
- Aktivt deltagande i insatser avseende förbättrad service till företagare. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

 Uppfylls helt

Förvaltningen arbetar med att i största möjliga mån erbjuda platser för feriearbeten, examensarbeten och praktikplatser och samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen sker för att finna matchningar för Stockholmsjobb. Förvaltningen samverkar också med akademien som ett led i den framtida kompetensförsörjningen.

Förvaltningen arbetar utifrån stadens näringslivspolicy, och en välfungerande tillsyn och kontroll gynnar vidare stadens näringslivsklimat. Det ska vara enkelt, både som medborgare och som företag, att komma i kontakt med miljöförvaltningen. Inom ramen för arbetet med *Rätt väg in* sker en fortsatt utveckling på digitaliseringsområdet i syfte att underlätta för företagen samt att effektivisera tillsynen. Bl.a. har e-tjänsten för registrering av livsmedelsanläggning utvecklats. Förvaltningen implementerar och testar även under 2023 och 2024 ett nytt digitalt stöd för att utföra tillsyn.

För att förbättra informationen till företag och utveckla bemötandet vid inspektion fortsätter arbetet med fördjupade analyser av NKI-resultatet (Nöjd Kund Index).

Vidare fortsätter tillsynen med fokus på att bekämpa matfusk, avfallsfusk och annan brottslighet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	30			20	30 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	3			2	2 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	7			16 st	8 st	Tas fram av nämnd	VB 2023
Analys							
Förvaltningen resultat för indikatorn ligger precis under önskat målvärde. Förvaltningen har dock kunnat möjliggöra ytterligare en plats för Stockholmsjobb under året. Förvaltningen kommer fortsatt behålla sitt årsmål och arbeta för att uppnå målet 2024.							
   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	0 st	0 st	0 st	0 st	0 st	11 000	VB 2023
Analys							
De feriearbetande ungdomar som förvaltningen bereder plats för avlönas genom berörd stadsdelsförvaltning och eftersom indikatorn "Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi" enbart ska rapporteras om förvaltningen själv avlönar ungdomarna är årsmålet för denna indikator satt till noll.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet Livs	82			78	80	72	2023

Nämndmål: 3.2.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är effektiv med hög professionalitet och god service

 Uppfylls helt

Nämndens båda myndighetsområden har under de senaste åren visat mycket goda resultat i de årliga NKI-mätningarna (Nöjd Kund Index). Resultatet för miljö- och hälsoskydd uppgår under 2022 till 80 (där motsvarande resultat för 2021 var 75) och livsmedelskontroll når ett resultat om 81 (76). Sammantaget resultat för miljö- och hälsoskydd och livsmedelskontroll uppgår till 81.

Aktiviteter:

- Följa och analysera utvecklingen av NKI för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområden. Utförd.
- Delta i projektet ”Samordnad tillsyn”. Utförd.
- Utveckla nämndens e-tjänster i syfte att förenkla för företag. Utförd.
- Samverka inom Miljösamverkan Stockholms län (MSL) för ökad samsyn, effektivisering och likabehandling inom tillsynen/kontrollen. Utförd.
- Följa upp inspektionsbesök inom livsmedelskontrollen, d.v.s. säkerställa att kontrollen har avsedd effekt. Utförd.
- Årliga tillsynsrapporter som underlag för uppföljning och planering. Utförd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor	99 %			97,2 %	90 %		VB 2023
 Företagen uppfattar inspektörerna som professionella	84			79	80		2023
 Handläggning av anmälan om misstänkt matförgiftning påbörjas senast arbetsdagen efter inkommen anmälan	99,14 %			99,29 %	90 %		VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	100 %			100 %	95 %		VB 2023
 Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	94,8 %			91,1 %	95 %		VB 2023
Analys Endast marginell avvikelse.							

Nämndmål: 3.2.2 Miljö- och hälsoskyddsnämndens samverkan med universitet och högskolor är god

 Uppfylls helt

Miljöförvaltningen har en god samverkan med universitet och högskolor dels som ett led i att säkra kompetensförsörjningen på kort och lång sikt och dels i kunskapshöjande syften för att kunna ta del av relevanta forskningsresultat och ha en möjlighet att påverka fokus för verksamhetsnära forskningsområden. Förvaltningen medverkar bland annat i det kompetenscentrum för dagvatten (Drizzle) som leds av Luleå Tekniska universitet. Inom det strategiska partnerskapet mellan staden och Stockholms universitet har ett antal områden identifierats avseende gemensamma utvecklingsinsatser kring miljö och klimat. Förvaltningen har även ett nära samarbete med KTH kring urban energianvändning och samverkar med akademien kring projektutlysningar nationellt och inom EU.

Miljöförvaltningen ser vissa utmaningar avseende att säkra kompetensförsörjningen på lång sikt. Efterfrågan på kompetens inom miljö-, klimat- och hälsoskyddsområdet kommer att öka och antalet studenter som söker sig till passande utbildningar minskar. Detta kan leda till att förvaltningen kommer ha svårt att rekrytera till sina kärnbefattningar framöver. Förvaltningen arbetar med att stärka samverkan med relevanta utbildningsinstitutioner, och förvaltningen arbetar vidare med olika strategier för att öka attraktiviteten till yrkesområdet samt för att utveckla och förändra arbetssätt för att klara av kompetensförsörjningen.

Aktiviteter:

- Förvaltningen samverkar som partner med lärosäten och branschforskningsinstitut i nationella och internationella projekt och deltar i referensgrupper till forskningen som en viktig del i omvärldsbevakning. Utförd.
- Medverka på relevanta arbetsmarknadsdagar som organiseras av universitet och högskolor. Utförd.
- Medverka i kompetenscentrum för dagvatten (Drizzle) som leds av Luleå Tekniska universitet. Utförd.

- Fortsätta upprätthålla kontakt med ledande forskare i ett vetenskapligt råd för kemikaliearbetet. Utförd.
- Strategiskt partnerskap med Stockholms universitet, mastersprogrammet i miljö- och hälsoskydd för att öka konkurrenskraften och attraktiviteten till utbildningen. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

 Uppfylls helt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver tillsyn i syfte att förebygga risk för människors hälsa till följd av olägenhet i bostäder i hela staden. Tillsynen bedrivs genom riktad tillsyn av flerbostadshus, handläggning av inkomna klagomål på störningar i bostäder samt riktad tillsyn av fastighetsägares egenkontroll. Tillsynen bedrivs i hela staden, men den riktade tillsynen av flerbostadsfastigheter är fokuserad till socioekonomiskt svagare områden. Under året har 53 procent av de utförda inspektionerna av flerbostadshus skett i Järva.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kommunstyrelsen ska i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt i samråd med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och SISAB starta Fokus Järva för att få till en sammanhängande satsning och en samlad plan för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen och med stort fokus på genomförandekraft	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.3.1 Inomhusmiljöer och offentliga miljöer ska inte medföra risk för människors hälsa

 Uppfylls helt

Förvaltningen har utökat antalet planerade inspektioner jämfört med plan inom riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt svagare områden. Under året har 47 flerbostadsbyggnader inspekterats. Cirka 6-12 bostäder inspekteras i varje byggnad. De vanligaste avvikelserna som noteras vid inspektion är bristande ventilation, indikation på fukt och låg tappvattentemperatur, innebärande risk för tillväxt av legionella. Vid merparten av inspektionerna noterades avvikelser avseende ventilation och indikation på fukt. Endast ett fåtal byggnader har varit utan anmärkning. I ett ärende har en fastighetsägare förelagts med vite att vidta rättelse, då avvikelserna i bostäderna var så pass allvarliga. Under våren har fortsatt informationsinsamling genomförts avseende underhållsbehov i flerbostadsbyggnader i syfte att komplettera befintligt underlag för urval av vilka objekt som ska inspekteras.

Under året har antalet inkommande klagomål från medborgare på störningar i bostäder åter ökat och innevarande år är en ny toppnotering av antal inkomna klagomål.. Dock har ärendebalansen inte ökat under perioden tack vare ytterligare effektivisering av handlägningsprocessen. Andel klagomålsärenden som avslutats under perioden med förbättrad inomhusmiljö är 69 procent. Buller är den mest förekommande störningen följt av fukt, lukt och ventilation.

Fastighetsägare i hela staden uppmanas också systematiskt att mäta radon och vid behov åtgärda vid för höga halter.

Aktiviteter:

- Genomföra riktad bostadstillsyn i hyreshus i socioekonomiskt svagare områden, bl.a. Järva. Utförd.
- Handlägga klagomål på störningar i bostäder. Utförd.
- Riktad tillsyn fastighetsägares egenkontroll. Utförd.
- Tillsyn över att radon mäts i flerbostadsfastigheter. Utförd.
- Hantering av klagomål på rökning i miljöer i strid med tobakslagen. Utförd.
- Riktad tillsyn över efterlevnaden av rökförbudet i tobakslagen. Utförd på skolor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under referensvärdet 200 Bq/m3 luft.	83 %			86	90 %		2023
Analys							
På grund av tekniska fel vid inläsning av mätdata (med omfattande arbete med rättningar till följd) har granskning av samtliga mätresultat inte kunnat utföras. Innan leverantör åtgärdat inläsningsproblemen läses inte kvarvarande mätdata in. På grund av att fullständig analys av resultatet inte kunnat göras medför det att utfallet för nyckeltalet inte når upp till målet.							
 Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under referensvärdet 200 Bq/m3 luft i %.	90 %			88	88 %		2023
 Respons på klagomål lämnas och kontakt med	95,9 %			95,8 %	95 %		VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
utpekad störningskälla tas inom två veckor.							

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

 Uppfylls helt

Miljöförvaltningen arbetar för att främja hälsa genom att skapa ett öppet arbetsklimat och ett närvarande ledarskap. Det goda ledarskapet grundar sig i tillitsbaserad styrning som bidrar till att öka medarbetarnas delaktighet, engagemang och trivsel i arbetet vilket medför en arbetsmiljö där goda förutsättningar för lärande, samverkan och god prestation ges. Chefer, medarbetare och skyddsombud ska samverka för att skapa en god arbetsmiljö.

Miljöförvaltningens överenskommelse om tillämpning av stadens kollektivavtal om samverkan och styrdokument om arbetsmiljöarbetet på miljöförvaltningen reglerar hur nämnden arbetar med arbetsmiljöfrågorna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	84	86	84	84	84	83	2023
  Sjukfrånvaro	3,2 %	2,4 %	3,6 %	3,3 %	3 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys							
Endast marginell avvikelse mot målet. Miljöförvaltningen har fortsatt en låg sjukfrånvaro, i jämförelse med staden totalt (cirka 6,5 %) och andra fackförvaltningar (med genomsnitt cirka 5,2 %).							
  Sjukfrånvaro dag 1-14	1,0 %	0,6 %	1,2 %	1,2 %	1,5 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023

Nämndmål: 3.4.1 Miljöförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare med en hälsosam arbetsmiljö och gott ledarskap

 Uppfylls helt

Miljöförvaltningen erbjuder attraktiva villkor i arbetet t.ex. i form av flexibla arbetstider och moderna arbetsformer som främjar möjligheten att ha balans mellan arbete och privatliv. Flexibla arbetsformer som passar både verksamhet och medarbetare är viktigt också för förvaltningens möjlighet att ses som en attraktiv arbetsgivare.

Sedan hösten 2022 har förvaltningen arbetat enligt ny organisationsstruktur, i syfte att öka synergieffekter mellan verksamhetsområden och skapa ökad miljönytta. Målet är att organisationen i största möjliga mån främjar utveckling och kollegialt lärande och samtidigt bidrar till ett bättre resursutnyttjande och en ökad tydlighet både internt inom organisationen samt externt, mot övriga Stockholms stad och andra intressenter. Nya avdelningar har sammanförts där nya arbetsformer och arbetssätt har tagits fram.

Förvaltningen fortsätter också att satsa på kompetensförsörjning i enlighet med den kompetensförsörjningsplan som beslutades för 2023-2025. Kompetensutveckling ges i olika former, bland annat anordnas förvaltningsmöten och medarbetardagar till syfte att öka lärandet och hitta synergier. Förvaltningen arbetar med att stärka arbetsgivarvarumärket för att attrahera presumtiva medarbetare och behålla kompetens.

Förvaltningens totala sjukfrånvaro ligger på en fortsatt förhållandevis låg nivå. Insatser i form av arbetslivsinriktad rehabilitering görs för att den som drabbats av sjukdom ska återfå sin arbetsförmåga. Förvaltningen fortsätter också det aktiva friskvårdsarbetet genom att exempelvis bekosta medarbetares deltagande vid löplopp.

Förvaltningen uppnår i årets medarbetarenkät ett resultat på 84 vad gäller aktivt medskapandeindex (AMI), vilket motsvarar det höga resultatet från föregående år. Förvaltningen uppvisar också goda resultat i Nyckeltalsinstitutets jämställdhetsindex (JÄMIX) och når ett resultat på 143 (vilket är att jämföra med branschmedianen på 122). I Nyckeltalsinstitutets index för attraktiv arbetsgivare når förvaltningen ett resultat på 139 vilket i jämförelse med branschmedianens 100 poäng resulterade i Nyckeltalsinstitutets utmärkelse "Bäst i Branschen- Mest Attraktiva och Hållbara arbetsgivare inom branschen kommunal Specialförvaltning 2022".

Aktiviteter:

- Erbjuder utbildningar inom bland annat juridik, ekonomi och ärendehantering för förvaltningens medarbetare och chefer. Utförd.
- Erbjuder utbildningar för förvaltningens chefer inom ledarskap, lönebildning, arbetsmiljö, arbetsrätt och kompetensbaserad rekrytering. Utförd.
- Fortsatt ledningsutveckling för förvaltningens chefer. Utförd.
- Fortsatta kompetensutvecklingsinsatser för förvaltningens inspektörer inom bemötandefrågor och hot och våld. Utförd.
- Tillsammans med övriga tekniska förvaltningar fortsatt delta i utbildningsinsatsen TN-akademin. Utförd.
- Fortsatt delta i Nyckeltalsinstitutets index för jämställdhet (JÄMIX) och Attraktiv arbetsgivare. Utförd.
- Implementera chefsintroduktion för nyanställda chefer, bl.a. genom digital introduktion som komplement till fysisk introduktion. Utförd.

- Stärka förvaltningens kompetens inom förändringsledning och digitalisering. Utförd.
- Utvärdera genomförd omorganisation. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

● Uppfylls helt

Arbetet med beredskapsplanering har haft hög prioritet under hela 2023. Förvaltningen har sedan början av året en helt ny planering för sin krisledningsorganisation, och har även tagit fram en krigsorganisation och en krigsledningsplan.

Kontinuitetsplaneringen, i enlighet med RSA 5-6, pågår och har under året bl.a. haft fokus på livsmedelskontrollens område. Säkerställande av bemanning, externa resurser och tillgång till IT-system är exempel på kritiska faktorer.

Förvaltningen deltar även med kompetens i Livsmedelsverkets och MSB:s arbete med att stärka samtliga kommuners planering vad gäller livsmedelskontroll vid kris och höjd beredskap. En beredskapsplan för att bibehålla livsmedelssäkerheten finns upprättad och är tillämpbar vid händelse av kris eller annan samhällsstörning. Detta är en av många viktiga delar i stadens beredskapsarbete, där nämnden också kontinuerligt arbetar för att höja sin beredskapsförmåga.

I enlighet med förvaltningen handlingsplan för informationssäkerhet för 2023 så har fokus inom detta område under året bl.a. legat på fortsatt arbete med informationsklassning av gruppdiskar. Detta arbete kommer att vara slutfört i början av 2024.

Förvaltningen avropar huvudsakligen från stadens gemensamma avtal, och gör relativt få egna upphandlingar. I de fall där förvaltningen själv upphandlar gäller det främst expertkompetens inom miljöområdet. Vid dessa upphandlingar ställer förvaltningen alltid krav i enlighet med uteslutningsgrunderna i 13 kap LOU även för upphandlingar under tröskelvärdena. Antidiskrimineringsklausuler tillämpas i alla avtal.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel elektroniska inköp	87,6 %				85 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	2023
● Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %			100 %	80 %	80 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.5.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens beredskapsplanering är god

Uppfylls helt

Förvaltningen har sedan början av året en helt ny planering för sin krisledningsorganisation, som bygger på risk- och sårbarhetsanalys (RSA) och stadens gemensamma metodik. Under året har fokus främst legat på att öva den nya krisledningsorganisationen, samt fortsatt arbete med kontinuitetsplanering för samhällsviktiga och kritiska delar av verksamheten.

Aktiviteter:

- Framtagande av kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet. Utförd.
- Fastställande av en ny, funktionsindeldad, krisledningsorganisation. Utförd.
- Övning av den nya krisledningsorganisationen. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Uppfylls helt

Förvaltningens tillsyn av bl.a. miljöfarliga verksamheter, hygienverksamheter och kontroll av livsmedelsanläggningar är en viktig del av det trygghetsskapande arbetet. Under året har även de mer riktade insatserna mot livsmedelsfusk och avfallsfusk, samt projektinriktad tillsyn mot centrumanläggningar, fortsatt. Förvaltningen har fortsatt arbetet med att utveckla den proaktiva kontrollen med fokus på livsmedelsfusk samt tillsynen av avfallstransportörer. Förvaltningen har även genomfört en myndighetsgemensam tillsynsinsats med fokus på illegal avfallshantering under 2023. Tillsynen, där Polisen är sammankallande, har genomförts tillsammans med flera myndigheter i syfte att kontrollera avfallshantering i områden där man misstänker att hanteringen kan misskötas. Fokus har främst legat på verksamheter som hanterar farligt avfall. Miljöförvaltningen har under året även deltagit i det stadsövergripande projektet *Samordnad tillsyn*, i syfte att motverka välfärdsbrottslighet. Arbetet intensifieras under 2024.

Miljöförvaltningen har under året utökat den riktade tillsynen av bostäder i socioekonomiskt utsatta områden, inklusive Järva. Vidare har förvaltningen inspekterat sex utvalda centrumanläggningar. Urvalet har skett utifrån en riskbedömning baserad på kända förhållanden om stadens centrumanläggningar. Mer information finns även under mål 2.4.6 *Avfallet i Stockholm hanteras så att det inte medför negativa konsekvenser för miljö och hälsa.*

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och Stockholms Hamnar AB utreda för- och nackdelar med att avskaffa det generella badförbudet och istället införa badförbud på lämpliga platser	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 3.6.1 Konsumenterna i Stockholm har säkra livsmedel och blir inte vilseledda av felaktig märkning

 Uppfylls helt

Miljöförvaltningen utför kontinuerligt kontroll av stadens livsmedelsverksamheter för att upptäcka avvikelser och följa upp dessa med syfte att säkra livsmedel saluhålls och serveras i staden.

Den planerade kontrollen minskades något under året jämfört med plan, detta i syfte att genomföra en successiv anpassning till den nya riskklassningsmodellen som ska tillämpas från 2024. Verksamheter som enligt den nya modellen ska få mindre kontroll har prioriterats ned redan 2023. Händelsestyrd kontroll utförs enligt plan.

Under 2023 och 2024 genomförs en omfattande omklassning av cirka 8300 anläggningar i staden. Den nya riskklassningsmodellen syftar till att bättre anpassa kontrollen till respektive anläggning samt att förbättra planering och rapportering till Livsmedelsverket.

Aktiviteter:

- Utföra cirka 7000 kontroller, inklusive planerade kontroller, första årliga kontroller samt uppföljande extra offentliga kontroller vid konstaterade allvarliga avvikelser. Utförd.
- Handläggning av klagomål och misstänkt matförgiftning påbörjas senast arbetsdagen efter inkommen anmälan. Utförd.

Nämndmål: 3.6.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar brottsförebyggande genom att upptäcka och motverka livsmedelsbedrägerier och fusk

 Uppfylls helt

Den planerade proaktiva kontrollen med fokus på livsmedelsfusk har utvecklats, inte minst med bevakning på ett antal anläggningar med tidigare erfarenheter av fusk. Under 2023 utökades fokus på inkomna klagomål med anledning av misstänkt försäljning av stöldgods. Arbetet sker i samarbete med detaljhandeln. Arbetet med livsmedelsfusk ligger också i linje med det stadsövergripande projektet *Samordnad tillsyn* som förvaltningen deltar i.

Aktiviteter:

- Fortsätta arbetet i den särskilda grupp som arbetar med livsmedelsfusk. Gruppen fokuserar på inkomna tips om livsmedelsfusk och uppsökande verksamhet för att komma åt de som inte står under förvaltningens vanliga kontroll. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Uppfylls helt

Alla kommunala verksamheter har en viktig uppgift i att säkerställa likabehandling och tillgänglighet för kommunens invånare. Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetensutvecklingsinsatser för att främja ett gott bemötande både internt och externt, samt för att förebygga och förhindra diskriminering och kränkande särbehandling. Klarspråk är en viktig del i förvaltningens verksamhet - för att underlätta för alla, oavsett bakgrund, att på ett enkelt sätt ta del av nämndens beslut och information.

Miljöförvaltningen bedriver också, i enlighet med stadens internationella strategi och miljö- och hälsoskyddsnämndens riktlinjer för EU-policyarbete, ett aktivt påverkansarbete genom ett antal europeiska nätverk för att driva stadens och nämndens intressen.

Miljöförvaltningen tillämpar rutiner för att säkerställa att barns rättigheter beaktas vid prövning av beslut där barn påverkas, t.ex. vid tillsyn av skolor och förskolor. Under året har förvaltningen i samarbete med SISAB och utbildningsförvaltningen tagit fram en vägledning för god inomhusmiljö i skolor och förskolor i syfte att underlätta för skolor och förskolor i staden att säkerställa en god inomhusmiljö för barnen.

Miljöförvaltningen har sedan länge arbetat med olika insatser inom jämställdhets- och diskrimineringsområdet; exempelvis genomförs årligen en omfattande lönekartläggning för att säkerställa att osakliga löneskillnader mellan könen inte förekommer och förvaltningen bedriver ett omfattande likabehandlingsarbete utifrån diskrimineringslagstiftningen för att främja lika rättigheter och möjligheter. Bland de aktiva åtgärder som genomförts återfinns bland annat kartläggning av arbetsvillkor och säkerställande av icke-diskriminering i rekryteringsrutinerna.

Miljöförvaltningens arbete, såväl kontroll- och tillsynsarbete som projekt- och programverksamhet, syftar till att säkerställa en hållbar miljö och sunda levnadsförhållanden samt säkra livsmedel, vilket utgör grundläggande förutsättningar för att människor ska ha

goda levnadsförhållanden. Härvid beaktar nämnden alla människors lika värde och bedömningar utgår från risker kopplat till människors hälsa och miljön. Inom tillsynen tillämpas ett humanperspektiv där åtskillnad inte görs mellan könen utan lagstiftningen betonar likabehandling. Förvaltningens arbete kan således bidra till jämställd hälsa, där alla stadens medborgare ska ha lika möjligheter till exempelvis en god boendemiljö. Under 2023 har förvaltningen också genomfört en jämställdhetsanalys inom ramen för tillsynen av stadens vård- och omsorgsboenden samt skol- och förskoleverksamheter, i syfte att se om resultaten från tillsynen kan belysa eventuella generella skillnader i förhållanden avseende inomhusmiljön på kvinnodominerade arbetsplatser. Valet av äldreboenden och skol- och förskoleverksamheter baseras på att dessa traditionellt sett är arbetsplatser med en hög andel kvinnliga anställda samt att staden har statistik över könsfördelningen bland medarbetarna inom dessa verksamheter. Bristerna är tämligen likartade mellan verksamheterna och andelen anmärkningar varierar mellan åren. Vidare är skillnaderna marginella vilket medför att inga egentliga slutsatser kan dras. För att kunna göra en analys kring huruvida det finns generellt förekommande skillnader avseende inomhusmiljön inom kvinnodominerade verksamheter så behöver motsvarande jämförelse göras inom en mansdominerad bransch, där arbetsmiljön är likvärdigt beskaffad. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inte tillsyn avseende inomhusmiljö inom någon sådan bransch, vilket medför att jämförelse inte är möjlig.

Miljöförvaltningens service ska vara god och likvärdig för alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder. Förvaltningen arbetar med kompetensutvecklingsinsatser kring bland annat bemötande, normkritik och jämställdhet. Förvaltningen har kontinuerlig omvärldsbevakning inom ämnet och anordnar också föreläsningar med externa talare i aktuella ämnen.

Förvaltningen tillhandahåller översättning av information till de nationella minoritetsspråken när så efterfrågas. Förvaltningen arbetar kontinuerligt för att tillgängliggöra mer information på engelska och i linje med principer för klarspråk inom förvaltningens delar av stadens webbsidor. Under 2023 har exempelvis ytterligare delar av innehållet på webbsidan ”Leva Hållbart” översatts till engelska.

Agenda 2030

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har eget ansvar eller delansvar för stadens genomförande av fyra av målen i Agenda 2030;

- Mål 7. Hållbar energi för alla (miljö- och hälsoskyddsnämnden)
- Mål 12. Konsumtion och produktion (miljö- och hälsoskyddsnämnden)
- Mål 14. Hav och marina resurser (miljö- och hälsoskyddsnämnden)
- Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald (exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Mål 7. Hållbar energi för alla (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Förvaltningen har drivit ett löpande arbete med introduktion energieffektivare fordon (framförallt elfordon), ökad andel biobränslen, utfasning av fossila uppvärmningssystem, energieffektivisering i byggnader, ökad förnybar elproduktion. Förvaltningen har även aktivt arbetat med att stötta i stadens arbete med att säkra effekttillgång. Förvaltningens arbete bidrar till att nå målet Hållbar energi för alla liksom till att nå stadens klimatmål samt nationella och globala klimatmål.

Mål 12. Konsumtion och produktion (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Förvaltningens löpande arbete med att aktivt kommunicera och bidra till åtgärder i stadens styrdokument har genomförts som planerat. Exempel på insats är kommunikation i sociala medier, på hemsida och via fältarbete som ger ungdomar råd om exponering av kemikalier kopplat till olika konsumtionsvanor. Ett annat exempel är arbetet med att minska onödig användning av plast och kemiska produkter samt minskat matsvinn inom projektet *Hållbar vård och omsorg*. Ett arbete som utsetts till vinnare av Framsteget – Stockholms stads pris för innovation och nyskapande. Resultatet från projektet skalas nu upp till fler vård- och omsorgsverksamheter inom Stockholms stad. Genom att stödja förvaltningars och bolags inköpsarbete samt delta i stadens kategoristyrningsorganisation har förvaltningen aktivt bidragit till att minska miljöpåverkan från stadens konsumtion. Under året har även ett arbete påbörjats med att kartlägga arenor och metoder för att lokalt, och i dialog med invånare, näringsliv som civilsamhälle, ställa om för minskat klimatavtryck. Genom arbetet har förvaltningen bidragit till förtydligande av stadens klimatkontrakt och högt ställda ambitioner inom rättvis och inkluderande omställning.

Mål 14. Hav och marina resurser (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Det pågående arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för vatten (LÅP) utgör den mest prioriterade samverkansprocessen inom mål 14. Processen inkluderar alla berörda förvaltningar inklusive Stockholm Vatten och Avfall AB. Arbetet inom den förvaltningsövergripande dagvattengruppen utgör en annan viktig samverkan. Samverkansformerna kring genomförande av åtgärder och uppföljning behöver fortsatt utvecklas och förfinas.

Arbetet med att förebygga nerskräpning av stadens vatten, implementering av handlingsplanen för minskad spridning av mikroplast och handlingsplan för upprättande av nya badplatser samt stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) är andra viktiga uppdrag där samverkan behövs för att nå måluppfyllelse av mål 14.

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald (exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Miljöförvaltningens bidrag i det strategiska arbetet med att nå mål 15 kretsar i huvudsak kring att genom sin expertkompetens aktivt stödja stadens genomförandeorganisationer i genomförandet av åtgärder samt framtagande av planeringsunderlag som kan användas i

stadsutvecklingsprocessen. Stadens handlingsplan för biologisk mångfald utgör plattform för samverkan både inom staden och med externa parter så som näringsliv, fastighetsägare och föreningsliv. Handlingsplanen lägger en strategisk grund för en höjd ambitionsnivå för arbetet med att nå mål 15. Implementeringen av handlingsplanen består bland annat i det pågående arbetet med åtgärder enligt de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald som förvaltningen har tagit fram samt tydligare krav i upphandling av skötselentreprenader så att den biologiska mångfalden kan gynnas. En viktig aspekt för att åstadkomma synergier mellan mål 14 och 15 i Agenda 2030 och hushålla med värdefull mark är att verka för mångfunktionella åtgärder där biologisk mångfald, klimatanpassning, vattenrening och rekreationsaspekters vägs samman.

Arbetet med att kommunicera hur stockholmare och näringslivsaktörer kan arbeta med stärkt biologisk mångfald har fortsatt utifrån den guide för biologisk mångfald som förvaltningen tog fram 2022.

Förvaltningen har även tagit fram metoder för att utvärdera och mäta hur arbetet med den biologiska mångfalden och den gröna infrastrukturen fortskrider kopplat till framtagandet av indikatorer till det nya miljöprogrammet.

Nämndmål: 3.7.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet bedrivs så att mänskliga rättigheter respekteras och att ingen utsätts för diskriminering

● Uppfylls helt

Ingen ska uppleva sig diskriminerad i kontakterna med miljöförvaltningen. Servicen ska vara god och likvärdig för alla oavsett ålder, etnicitet, funktionsvariation, trosuppfattning, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetensutvecklingsinsatser kring bland annat bemötande, normkritik och jämställdhet. Förvaltningen följer även en arbetsgång med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter, där aktiva åtgärder för 2023 formulerades vid årets början.

Aktiviteter:

- Kompetensutveckling kring bl. a. diskriminering, jämställdhet, normkritik och HBTQ-frågor samt hur dessa perspektiv lyfts vid rekrytering. Utförd.
- Bevaka aspekter kopplat till föräldraskap och arbetsliv, bl.a. förekomst av uttag av övertid vid förkortad arbetstid. Utförd.
- Uppföljning av medarbetarenkät kopplat till likabehandlingsfrågor. Utförd.
- Förvaltningens rutin för att motverka diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling ska revideras. Utförd.
- Involvera fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens råd för funktionshinderfrågor i relevanta ärenden där det är möjligt. Utförd.

Nämndmål: 3.7.2 Miljö- och hälsoskyddsnämndens kommunikation ska underlätta för stadens verksamheter, näringsliv och invånare att agera i linje med gällande regelverk och agera för att uppnå stadens miljömål

● Uppfylls helt

Arbetet har utförts enligt plan. Kommunikationen har stöttat kärnverksamhet som tillsyn, expertstöd och programarbete. Under året har flertalet aktiviteter, exempelvis e-utbildningar och seminarier, genomförts för att underlätta för övriga i staden att arbeta i linje med program och handlingsplaner. Informationen till verksamheter, i syfte att underlätta att följa lagstiftning, har utvecklats; bland annat genom kommunikering av vägledningar och förbättrad information på hemsida. Inom Miljö- och klimatpakten har dialog med näringslivet fortsatt. Bland annat har rundabordssamtal kring cirkulärt byggande förts med näringslivsrepresentanter och ett seminarium kring plastflöden i byggprocessen har genomförts i samverkan med Stockholm Business Region och Klimatarenan. Bland insatser riktade till invånare kan nämnas vidareutveckling av kommunikation i sociala medier i syfte att marknadsföra webbsidan ”Kemismart”, som riktar sig till ungdomar och informerar om kemikalier kopplat till konsumtion.

Aktiviteter:

- Fortsätta utveckla webbsidor för att motivera, inspirera och underlätta för mottagaren att agera. Under 2023 ska exempelvis information på stadens webb riktad till företag och organisationer utvecklas. Utförd.
- I ökad utsträckning arrangera dialog med näringslivet. Under 2023 ska exempelvis Klimatpakten utvecklas med en arbetsgrupp av företagare med fokus på cirkulärt byggande. Arbetet i befintliga arbetsgrupper, inom transporter respektive plast, intensifieras. Utförd.
- Fortsätta förvalta och sprida framtagna e-utbildningar för stadens verksamheter, bl.a. e-utbildningarna om miljöprogrammet och hållbara kontor. Under 2023 ska insatser också ske för att fler ska ta del av utbildning inom Naturskötsel. Utförd.
- Fortsätta vårda, utveckla och sprida verktyg och koncept som underlättar för olika målgrupper att agera för att minska sin negativa påverkan på klimat och miljö. Under 2023 ska exempelvis invånare få kunskap om hur deras agerande påverkar dagvattnet och därmed, för dem, närbelägna sjöar. Utförd.
- Öka de strategiskt kommunikativa insatserna för att stärka engagemanget för implementering av handlingsplaner och åtgärdsprogram i stadens verksamheter. Under 2023 ska exempelvis fler insatser göras för att stötta genomförandet av stadens

antagna lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus (LÅP) och stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF). Utförd.

- Fortsätta sprida Guide för biologisk mångfald till stockholmarna, näringslivet, föreningar och andra intresserade för att inspirera dem till att arbeta för att främja stadens biologiska mångfald. Utförd.
- Fortsätta och vidareutveckla kommunikationen om status för genomförande av stadens program och handlingsplaner samt utveckling av övriga trender och tillstånd i miljön. Under 2023 ska exempelvis Miljöbarometern ge möjligheten att följa än fler indikatorer på miljöstatus i staden. Utförd.
- Utveckla och sprida information om skyldigheter och möjligheter för företag som förvaltningen har tillsyn över. Under 2023 ska exempelvis information inom avfallsområdet förstärkas. Utförd.
- Utveckla och sprida information till invånare om deras rättigheter. Under 2023 ska exempelvis information till boende kopplat till inomhusmiljö utvecklas med särskilt fokus på socioekonomiskt utsatta områden. Utförd.
- Utveckla och sprida information till verksamhetsutövare och konsumenter om kemikalier. Under 2023 ska exempelvis satsningen ”Kemismart” fortsätta för att upplysa ungdomar om koppling mellan konsumtion och kemikalier. Utförd.

Nämndmål: 3.7.3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska på internationell nivå verka för ett proaktivt miljöarbete som driver åtgärds- och utvecklingsarbete framåt

● Uppfylls helt

Förvaltningen deltar i ett antal internationella samarbeten, däribland Eurocities miljöforum och trafik- och mobilitetsnätverket POLIS. Förvaltningen har delat ordförandeskap i Eurocities arbetsgrupper *Energy Efficiency and Climate Change* samt *Green Areas and Biodiversity* vilket ger goda möjligheter att driva utvecklings- och påverkansarbete inom EU tillsammans med andra städer.

Under året har förvaltningen också bistått stadsledningskontoret med underlag för synpunkter på kommande EU-direktiv, bl.a. det s.k. *Fit for 55*-paketet. Förvaltningen har även bistått stadsledningskontoret med klimatberäkningar enligt den internationella beräkningsmetoden *Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories* (GPC) samt rapportering av utsläppsdata i Carbon Disclosure Project (CDP).

Förvaltningen har deltagit i C40:s *Climate Budget Programme*. Inom programmet delas erfarenheter mellan städer kring strategiskt klimatarbete med fokus på att integrera klimatarbetet i den ordinarie budgetprocessen.

Förvaltningen har deltagit i CNCA-projekt *Dramatically Reducing Embodied Carbon in Europe's Built Environment*. Projektet har syftat till internationell erfarenhetsutbyten kring fossilfritt och cirkulärt byggande. Från Sverige har Lund och Stockholm deltagit och redovisat

erfarenheter från projektet nationellt på seminarium inom nationella nätverket Klimatkommunerna. Projektet är avslutat.

Förvaltningen har aktivt sökt bidrag för att öka graden av externfinansiering både från nationella program och EU.

Aktiviteter:

- Nämnden ska delta i stadens internationella samverkansytor samt samverka med kommuner, region, näringsliv, akademi och andra relevanta aktörer för att bidra till att nå stadens miljö- och klimatmål. Utförd.
- Verka inom nätverken Eurocities, CNCA, ICLEI, C40 och POLIS. Utförd.
- Aktivt söka relevanta internationella sammanhang och samverkansytor för ökad verksamhetsutveckling samt i syfte att omvärldsbevaka och samordna synpunkter på strategier och EU-lagstiftning. Utförd.
- Aktivt söka relevanta EU-bidrag för att öka graden av extern finansiering och tillvarata möjligheter som erbjuds inom EU:s fonder och program att delta i innovations- och samverkansprojekt som stärker den ekologiska, sociala och ekonomiska hållbarheten. Utförd.
- Förvaltningen arbetar i projekten NonHazCity3 och ChemClimCircle med att utveckla metoder för att ställa och följa upp kemikaliekraV i upphandlingar integrerat med krav på andra områden, som klimat och cirkularitet. Utförd. Arbetet i NonHazCity-projekten som är inne på tredje generationen har uppmärksammats internationellt och blev finalist i kommissionens projektutmärkelse Regiostars.
- Nämnden ska medverka i aktiviteter under Sveriges ordförandeskap i Europeiska Unionens råd med särskilt fokus på mötet med nätverket Political Group (POLIS). Utförd.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Nämndens resurser måste disponeras på effektivast möjliga sätt vilket medför behov av ständiga anpassningar och denna utveckling drivs på av den generella kostnadsutvecklingen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätter att fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen, med hög självfinansieringsgrad inom detta område.

Budgeten från kommunfullmäktige var ursprungligen netto 154,8 mnkr. I avstämningsärendet erhöVll nämnden sammantaget ytterligare 6,7 mnkr för vattenförbättrande åtgärder från central medelsreserv 2. Därutöver tilldelades 0,3 mnkr för utökade friskvårdsmedel. Som tabellen nedan visar uppgår den sammanlagda nettobudgeten till 161,8 mnkr.

mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto
KF budget 2023	260,9	-106,1	154,8
Budgetjustering för lokala åtgärdsprogram (VP)	5,2	0,0	5,2
Omslutningsförändringar (VP)	27,8	-27,8	0
Budgetjustering för lokala åtgärdsprogram (T1)	1,5	0	1,5
Budgetjustering för ökad friskvård (T1)	0,3	0	0,3
Nämndbudget 2023	295,7	-133,9	161,8

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar totalt sett ett överskott om 5,5 mnkr. Överskottet beror till största del på sent inkomna tillsynsintäkter. Förvaltningen har lyckats upprätthålla en högre produktionstakt än prognosticerat, trots de vakanser som uppstått under året. Vidare har det effektiviseringsarbete som pågått under en längre tid nu givit resultat, inte minst avseende hantering av inkomna klagomål.

Utfallet avseende personalkostnaderna är också lägre än budgeterat trots höga kostnader förknippade med årets löneöversyn. Under året minskade kostnaderna mer än förväntat p.g.a. sjukfrånvaro, VAB och vakanser. Förvaltningen genomförde dock tidigt under året besparingsåtgärder avseende exempelvis konsultkostnader och utbildning och konferens för att kunna bära de väntade högre personalkostnaderna.

Självfinansieringsgraden, som omfattar både tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelskontroll, ligger på 68 procent för helåret (att jämföras med en budgeterad självfinansieringsgrad om 67 procent i verksamhetsplanen för 2023). Den högre självfinansieringsgraden förklaras främst av att miljöbalkssidan ökat intäkterna, detta med anledning av ett långsiktigt arbete med effektiviseringar och kompetensutveckling vilket resulterat i att fler ärenden hunnit hanteras under året.

	VP 2023	T2 2023	VB 2023
Miljöbalkstillsyn (MB)			
<i>Självfin.grad Miljö- och hälsoskydd</i>	63%	62%	66%
<i>Självfin.grad Stadsmiljö</i>	69%	65%	71%
Självfin.grad MB	64%	62%	66%
Livsmedelskontroll			
<i>Självfin.grad Livsmedelskontroll</i>	72%	72%	70%
MHN tillsyn	67%	66%	68%

Under 2023 redovisar livsmedelskontrollen lägre intäkter för planerad kontroll (4,0 mnkr). Dock är intäkterna för extraordinära kontroller högre, vilket innebär att det totala

intäktsbortfallet uppgår till 2,6 mnkr. Intäktsminskningen avseende planerad kontroll är en följd av fortsatt arbete och anpassning till efterhandsdebitering samt att omklassning av anläggningar behövt prioriteras vilket tagit personella resurser i anspråk och minskat den planerade kontrollen. Eftersom den nya riskklassningen kan innebära förändrad kontrolltid för vissa verksamhetstyper har viss sedan tidigare planerad kontroll inte utförts under innevarande år för att verksamheterna framåt ska få rätt kontrollintervall.

Övergången till efterhandsdebitering innebär en permanent sänkt självfinansieringsgrad för livsmedelskontroll, jämfört med självfinansieringsgraden när förskottsdebiterade årliga avgifter tillämpades. Bedömningen är dock att självfinansieringsgraden efter att efterhandsdebitering nu införts kommer att stabiliseras på en jämförbart hög nivå om 70 procent.

Nedanstående tabell visar differensen mellan budget och utfall 2023:

Mnkr	VP - 2023	Prognos T2 - 2023	VB - 2023	Differens VB mot VP 2023
<i>Intäkter</i>				
Luft och klimat	24,4	23,3	23,1	-1,3
<i>varav miljöbilar</i>	3,4	3,6	4,3	0,9
Livsmedelskontrollen	43,4	41,4	40,8	-2,6
Kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskydd	51,7	49,9	53,7	2,0
Stadsmiljö	12,7	13,8	14,8	2,1
Verksamhetsstöd	0,3	0,1	0,1	-0,2
Utveckling	0,0	0,0	0,0	0,0
FC, Nämnd, gemensamma kostnader, MSL	1,4	1,5	1,4	0,0
Summa intäkter	133,9	129,8	133,8	-0,1
<i>Kostnader</i>				
Luft och klimat	56,0	55,2	54,3	-1,7
<i>varav miljöbilar</i>	9,7	9,5	9,0	-0,7
Livsmedelskontrollen	49,0	47,6	46,2	-2,8
Kommunikation	14,0	15,2	15,0	1,0
Miljö- och hälsoskydd	64,9	64,6	64,3	-0,6
Stadsmiljö	67,7	65,3	63,0	-4,6
Verksamhetsstöd	20,5	20,3	20,3	-0,2
Utveckling	5,1	4,7	6,1	1,0
FC, Nämnd, gemensamma kostnader, MSL	18,5	18,9	20,8	2,3
Summa kostnader	295,7	291,6	290,1	-5,6
Netto	161,8	161,8	156,3	-5,5

Differenser mot VP 2023 beror på följande:

- **Luft och klimat** redovisar ett nettoöverskott om 0,4 mnkr, som delvis förklaras av lägre intäkter i förhållande till budget (1,3 mnkr) i kombination med lägre kostnader (1,8 mnkr). Anledningen till budgetavvikelsen beror främst på besparingar till följd av vikande intäkter för luftutredningar. Dock har intäktsbortfallet delvis kompenseras av högre projektbidrag. I övrigt har personalkostnaderna blivit lägre än budgeterat till följd av vakanser och sjukfrånvaro.

Verksamheten Miljöfordon redovisar ett överskott om 1,6 mnkr förklarad av att intäkterna för externfinansierade projekt ökat mer än väntat (0,8 mnkr) till följd av att ett flertal projekt beviljats under året. På kostnadssidan noteras ett lägre utfall kontra budget (0,7 mnkr) hänförligt till framförallt sjukskrivningar.

- **Livsmedelskontrollen** redovisar ett nettoöverskott om 0,2 mnkr som förklaras av lägre kostnader (2,8 mnkr) i förhållande till budget. Den huvudsakliga orsaken är dels lägre personalkostnader till följd av vakanser och en försiktig återrekrytering i kombination med att fordons- och transportrelaterade kostnader gått ner.

De minskade kostnaderna möts dock av lägre intäkter (2,6 mnkr) som är en direkt följd av den minskade personalstyrkan i kombination med att arbete med omklassning av anläggningar behövt prioriteras, samt att viss sedan tidigare planerad kontroll inte utförts under innevarande år för att omklassade verksamheter framåt ska få rätt kontrollintervall.

- **Miljö- och hälsoskydd** redovisar ett nettoöverskott om 2,6 mnkr. Utfallet av intäkterna ökade under året i förhållande till budget med 2,0 mnkr främst förklarad av att tidigare arbete med effektiviseringar och kompetensutveckling lett till att fler klagomålsärenden hunnit hanteras under året. I övrigt har dispensansökningar kopplat till matavfallsobligatoriet ökat relativt kraftigt och bidragit till intäktsökningen.

Sett till kostnaderna har dessa minskat med 0,6 mnkr och således bidragit till nettoöverskottet. Kostnadsminskningen förklaras främst av att kostnader för konferenser och utbildningar blev lägre än budgeterat.

- **Stadsmiljö** redovisar ett nettoöverskott om 6,7 mnkr förklarad av att kostnaderna minskade jämfört med budget med 4,6 mnkr i kombination med att intäkterna i sin tur ökade med 2,1 mnkr.

Intäktsökningen består i att bidragsintäkterna ökade för externfinansierade projekt som under året slutredovisades. En intäktspost som också ökade jämfört med budget 2023 och bidrog till överskottet var tillsyn kopplat till förorenad mark.

Kostnadsminskningen å andra sidan består till största del av att konsultkostnader blev 2,3 mnkr lägre än budget med anledning av att planerade insatser blivit billigare än beräknat eller skjutits på framtiden. Även personalkostnaderna slutade drygt 2,1 mnkr lägre med anledning av sjukfrånvaro, VAB och att vakanta tjänster tagit längre tid att tillsätta.

- **Förvaltningsövergripande verksamheter** redovisar ett sammantaget nettounderskott om 4,4 mnkr. Förklaringen är att kostnaderna ökar för framförallt konsulttjänster (2 mnkr) samt personal (2,4 mnkr). Konsultkostnaderna ökar framförallt hänförligt till det fortsatta digitaliseringsarbetet. Personalkostnaderna ökade med anledning av kostnadsomfördelning inom förvaltningen i kombination med att den årliga löneöversynen blev dyrare än förväntat.

Tabellen nedan visar avvikelse per kostnadsslag:

<i>Mnkr</i>	Nämndens budget 2023	Utfall 2023	Avvikelse mot budget	Förklaring
Intäkter				
Tillsyn/myndighetsutövning	-104,3	-104,3	0,0	
Miljöövervakning	-14,9	-13,1	-1,8	Minskade intäkter för sålda tjänster, SLB-analys.
Miljöbilar	-3,4	-4,3	0,8	Ökade intäkter hänförligt till slutbetalningar av externfinansierade projekt samt nya under året tillkommande projekt.
Energi och klimat	0,0	-0,2	0,2	Ökade övriga intäkter samt bidrag avseende Centrum för cirkularitet samt Energicentrum.
Gemensam verksamhet	-0,3	-0,1	-0,1	Marginellt minskade intäkter p.g.a. uteblivet bidrag.
Externfinansierade projekt	-11,0	-11,9	0,8	Ökade intäkter hänförligt till slutredovisningar av externfinansierade projekt samt nya under året tillkommande projekt.
Summa intäkter	-133,9	-133,8	-0,1	
Kostnader				
Tillsyn/myndighetsutövning	121,2	118,1	3,1	Framförallt lägre personalkostnader pga. vakanser och sjukskrivningar.
Miljöövervakning	80,3	73,4	6,9	Lägre personalkostnader pga. vakanser och sjukskrivningar samt lägre konsultkostnader.
Miljöbilar	9,7	9,0	0,7	Framförallt lägre personalkostnader pga. vakanser och sjukskrivningar.
Energi och klimat	14,1	14,1	0,0	
Gemensam verksamhet	57,0	60,9	-3,9	Högre personalkostnader p.g.a. kostnadsomfördelning samt ökade konsultkostnader.
Externfinansierade projekt	11,7	13,0	-1,3	Framförallt högre kostnader för konsulttjänster.
Summa kostnader	294,1	288,5	5,6	

Avskrivningar (miljöövervakning)	1,6	1,6	0,0	
Internräntor	0	0	0	
Verksamhetens nettokostnader inkl. kap kostnad	161,8	156,3	5,5	

Investeringar

För år 2023 uppgick nämndens planerade investeringsutgifter till 1,3 mnkr vilket fördelas som kostnad på flera år. Under året har investeringar gjorts om drygt 1,2 mnkr. Investeringarna avser instrument för luftmätning.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Nämnden har inga verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt.

Analys av balansräkning

Enligt stadens anvisningar ska balansräkningen för år 2023 kommenteras i jämförelse med balansräkningen år 2022:

Balansräkning			
Period: 202301-202312			
mnkr	Per 2022-12-31	Per 2023-12-31	Förändring 202301-202312
Anläggningstillgångar	2,1	1,8	-0,4
Maskiner och inventarier	2,1	1,8	-0,4
Omsättningstillgångar	22,5	23,6	1,1
Kundfordringar	15,3	13,3	-2,0
<i>Fordringar hos anställda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Fordringar hos staten och EU</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>
<i>Andra kortfristiga fordringar</i>	<i>0,2</i>	<i>1,3</i>	<i>1,0</i>

<i>Ingående mervärdesskatt</i>	0,0	0,0	0,0
Diverse kortfristiga fordringar	0,3	1,5	1,2
<i>Förutbetalda kostnader</i>	6,6	7,6	1,0
<i>Upplupna intäkter</i>	0,3	1,1	0,8
<i>Övriga interimfordringar</i>	0,0	0,0	0,0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6,9	8,8	1,9
Summa Tillgångar	24,6	25,3	0,7
Eget kapital	12,0	-1,9	-13,9
Avsättningar	0,0	0,0	0,0
Långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0
Kortfristiga skulder	-36,6	-29,6	7,0
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-0,1	0,0	0,1
Leverantörsskulder	-25,4	-14,6	10,8
Moms och särskilda punktskatter	0,0	0,0	0,0
Övriga kortfristiga skulder	-8,2	-10,6	-2,4
<i>Upplupna löner</i>	-1,2	-1,4	-0,2
<i>Upplupna sociala avgifter</i>	-0,2	-0,6	-0,4
<i>Förutbetalda intäkter</i>	-0,7	-0,1	0,6
<i>Övriga interimsskulder</i>	-0,9	-2,3	-1,4
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-2,9	-4,4	-1,4
Summa Skulder & Eget kapital	-24,6	-31,5	-6,9

- *Anläggningstillgångar* minskade under 2023 med 0,4 mnkr förklarad av ackumulerade av- och nedskrivningar av inventarier.
- *Kundfordringar* 2023 var 13,3 mnkr, det vill säga 2,0 mnkr lägre än föregående år. Minskningen 2023 beror främst på minskning av interna kundfordringar mot stadens förvaltningar och bolag.
- *Fordringar hos staten och EU* ökar något jämfört med föregående räkenskapsår (0,2 mnkr) vilket förklaras av att kostnader har upparbetats under året i statligt externfinansierade projekt men där förvaltningen ännu inte mottagit motsvarande inbetalning från finansären.

- *Andra kortfristiga fordringar* ökar med cirka 1 mnkr 2023 med anledning av att kostnader har upparbetats under året i projekt finansierade av EU men där förvaltningen ännu inte mottagit motsvarande inbetalning från finansiären.
- *Förutbetalda kostnader*, vilket främst består av hyra och IT-licenser, ökade med cirka 1 mnkr 2023.
- *Upplupna intäkter* ökar med 0,8 mnkr och består till största del av i bokslutet uppbokade ännu inte fakturerade tillsynsintäkter rörande både livsmedelskontrollen samt miljöbalkstillsynen.
- *Leverantörsskulden* minskar med 10,8 mnkr 2023 jämfört med föregående år vilket förklaras av mindre inflöde av fakturor i slutet av året jämfört med föregående år som var osedvanligt högt.
- *Övriga kortfristiga skulder* ökar mellan åren med cirka 2,4 mnkr förklarar av större inflöde av nya bidrag kopplat till EU-projekt i kombination av att färre projekt slutredovisats under året jämfört med 2022 då högre kvarvarande restbelopp resultatfördes.
- *Upplupna löner och sociala avgifter* ökar med 0,6 mnkr 2023, en i sammanhanget marginell förändringen som tolkas som en normal årsvariation hänförligt till uppkomna vakanser, sjukskrivningar m.m.
- *Förutbetalda intäkter* minskar marginellt med 0,6 mnkr 2023 jämfört med 2022 och ska ses som en naturlig årsvariation.
- *Övriga interimsskulder* ökar 1,4 mnkr 2023 p.g.a. att upplupna leverantörskostnader ökat jämfört med 2022 framförallt hänförligt till konsultkostnader och köpta tjänster.

Övriga konton nämns inte då de endast är marginella förändringar i förhållande till 2022.

Särskilda redovisningar

Bedömning av nämndens interna kontroll

Tillräcklig

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att den interna kontrollen under år 2023 varit tillräcklig. Precis som tidigare år har systematiskt kontroll genomförts löpande med fokus på rutiner kring ekonomi, prognosarbete, personalrelaterade frågor, m.m. Inga väsentliga avvikelser har noterats och revisionskontorets granskningar visar heller inga väsentliga avvikelser.

Systematiskt kvalitetsarbete

Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla processer och arbetssätt för ökad effektivitet och högre kvalitet. Kvalitetsarbetet bedrivs till stor del decentraliserat på miljöförvaltningen där chefer och medarbetare har som mål att ständigt utveckla och förbättra processerna inom sina respektive sakområden. Arbetet sker i linje med *Stockholms stads kvalitetsprogram – Utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering*. Nya agila arbetssätt tillämpas allt mer i den digitala utvecklingen. Stöd med artificiell intelligens (AI) har utvärderats inom hantering av klagomål och under kommande år kommer möjligheterna med den nya tekniken löpande utvärderas, för att se som tekniken kan nyttjas inom t.ex. beslutsstöd. Genom en dedikerad budget har ett tiotal utvecklingsinsatser inom digitalisering genomförts. Ytterligare en handfull pappersbaserade formulär har digitaliserats.

Vad gäller synpunkter och klagomål så har miljöförvaltningen över åren haft ett tämligen lågt antal serviceanmärkningar. Serviceanmärkningar diarieförs enligt fastställd rutin och återkoppling ska ske till den klagande inom 15 arbetsdagar. Avseende klagomål på nämndens beslut i specifika ärenden så registreras dessa i det pågående ärendet och besluten är överklagningsbara. Under 2023 har tre serviceanmärkningar inkommit och samtliga har hanterats inom angiven tidsram. De inkomna serviceanmärkningarna har inte föranlett några större åtgärder, utan dialog har förts med berörda verksamhetsutövare för att klargöra eventuella synpunkter eller missförstånd.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Checklista för årlig uppföljning

Miljöförvaltningen arbetar för att främja hälsa på arbetsplatsen genom att skapa ett öppet arbetsklimat som bidrar till att alla kan känna delaktighet, engagemang och trivsel på sin arbetsplats och i sin yrkesroll. Samtliga avdelningar och enheter tar fram arbetsmiljöplaner. Arbetsmiljöplanen är en del av den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet och utgår från en inventering av arbetsmiljön med därtill kopplad riskbedömning. Framtagande av planen och uppföljning sker på arbetsplatsträff där utrymme ska finnas för analys och dialog kring förbättring och utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet. För att kvalitetssäkra förvaltningens arbete med årlig uppföljning kopplat till det systematiska arbetsmiljöarbetet framgent genomförs en delavstämning i samband med tertialrapport 2.

Förbättringsområden – analys av utfall

Ett utvecklingsområde som identifierats är kunskapshöjande åtgärder för att stärka arbetet mot otillbörlig påverkan för både chefer och medarbetare. Utbildningsinsatser önskas på arbetsplatsträffar men också tydligare instruktioner om rapporteringsvägar när något inträffat. Fokus för 2024 är stärkande arbetet mot otillåten påverkan men även fortsätta arbeta för ständiga förbättringar.

Framgångsfaktorer – analys av utfall

På förvaltningen är arbetsmiljöfrågorna en naturlig del av verksamheten. Den största

framgångsfaktorn är den löpande och öppna dialogen mellan chef och medarbetare. Avdelningarnas arbetsmiljöplaner som tas fram på enhetsnivå bidrar till att kvalitetssäkra och säkerställa att den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs och att förvaltningen arbetar med åtgärder för att främja en god arbetsmiljö.

Föregående års aktiviteter från årlig uppföljning – analys av utfall

I samband med att nya intranätet och stadens arbetsmiljösidea publiceras har även förvaltningsspecifikt material behövts uppdaterats. Rutiner och information har publicerats på intranätet, arbetet fortlöper då information kontinuerligt behöver ses över. Under 2023 har även delavstämningar med verksamhetsavdelningarna genomförts i samband med tertialrapport 2.

Övrigt

Nämndbeslut och ärendebalans

Nämnden har sammanträtt tio gånger under året och behandlat 94 ärenden.

Nämndens totala ärendebalans kan utläsas genom att jämföra antalet nya och avslutade ärenden inom samma år. Under 2023 upprättades 28 441 ärenden vilket är 4 488 fler än under 2022. Ökningen av antalet ärenden jämfört med föregående år beror uteslutande på riskklassning av samtliga livsmedelsanläggningar då en ny riskklassningsmodell gäller från den 1 januari 2024.

Av 4 972 inkommande ärenden i ärendetyper som även kan inkomma via e-tjänster inkom 3 477 via e-tjänsterna, vilket utgör 70 procent av de inkomna ärendena.

Under året avslutades 29 216 ärenden vilket är 6 332 fler än antalet avslutade ärenden under 2022 och 775 fler än nya ärenden. Totalt var 7 734 ärenden öppna vid årsskiftet 2023/2024 vilket är 1 313 färre än vid förra årsskiftet.

Period	Nya ärenden	Avslutade ärenden	Öppna ärenden (1)
2018	19383	19122	8564
2019	19438	18868	9320
2020	18377	23103	4558
2021	19407	16151	7807
2022	23953	22884	9047
2023	28441	29216	7734

Not 1: Öppna ärenden avser läget vid årets slut.

Överprövningar och utfall av överinstansernas avgöranden

Det har under året kommit in 276 avgöranden från överinstanser där överklagade beslut från miljö- och hälsoskyddsnämnden har prövats i sak.¹ Antalet överprövningar har minskat jämfört med föregående år då 312 avgöranden överprövades. Det är framförallt överprövningarna i länsstyrelsen som har minskat, sannolikt då länsstyrelsen nu hunnit arbeta ned sina balanser. Glädjande nog har handläggningstiden för nämndens ärenden i länsstyrelsen numera minskat betydligt jämfört med situationen för några år sedan.

År	2019	2020	2021	2022	2023
Antal överprövade mål	155	236	280	312	276

Nämndens beslut har fastställts (inklusive avgöranden där prövningstillstånd inte har meddelats) i 243 fall, vilket utgör 88 procent. Andelen avgöranden som stod sig ligger därmed i princip på samma nivå som år 2022 (89 procent av totalt 312 avgöranden). Av de 33 avgöranden där nämndens beslut inte fastställdes har beslutet ändrats eller upphävts helt eller delvis i 25 fall (18 fall år 2022) och upphävts och återförvisats för fortsatt handläggning i 8 fall (14 fall år 2022). Förvaltningen konstaterar att det generella utfallet av överinstansernas avgöranden därmed likt föregående år ligger på en mycket bra nivå och att nämndens tillsynsverksamhet fortsatt uppvisar ett gott betyg när det kommer till överprövningen.

Principiellt viktiga avgöranden

Nedan följer ett axplock av de principiellt viktiga frågor som har prövats under året och som förtjänar att nämnas kort.

Processerna vad gäller McDonald's skyldigheter att sortera ut förpackningsavfall, som har pågått sedan 2018, har nått sitt slut genom att Mark- och miljööverdomstolen har gett nämnden rätt i sak. Den långa tidsutdräkten för överprövningen har visserligen haft effekten att McDonald's-bolagen under ett flertal år har kunnat undgå att vidta åtgärder för utsortering, trots att de egentligen har en sådan skyldighet. Från och med januari 2024 gäller tydligare krav på utsortering som McDonald's genomgående under processens gång har aviserat att man avser att följa. Trots att utfallet således inte får så stor effekt i praktiken har nämnden haft rätt i princip.

Nämnden har under ett antal år agerat gentemot företag vars olivoljor enligt resultaten i Livsmedelsverkets årliga provtagningar inte klarar kraven i EU:s handelsnormer. De bakomliggande skälen till handelsnormerna är de höga priser företag kan sätta på olivolja som påstås ha högre kvalitet och därmed vikten av att konsumenter inom EU inte ska vilseledas att köpa oljor av lägre kvalitet till höga priser. Tidigare krav från nämnden har gällt de konkreta batcher olivolja som inte klarat kraven. I december förra året gick nämnden ett steg längre och

¹ Statistiken inkluderar inte avgöranden där nämndens beslut inte har prövats av överinstans, såsom avvisning, avskrivning och meddelat prövningstillstånd, eller avgöranden där nämnden varit part men inte fattat något beslut, såsom utdömmande av vite och tillståndsprövningar med nämnden som remissinstans.

förbjöd tre företag, som haft undermåliga produkter i fem år i rad, att sälja extra jungfruolja som inte klarar kraven för sådan olja enligt EU:s handelsnormer. Dessa beslut har under året upphävts av länsstyrelsen. Länsstyrelsen har bland annat ansett att testmetoden för att kontrollera om EU:s handelsnormer följs, en så kallad organoleptisk bedömning där en testpanel smakar och bedömer oljan, oundvikligen är subjektiv. Nämndens föreläggande som var förenat med löpande vite var därför enligt länsstyrelsen oskäligt och oproportionerligt. Nämnden har överklagat länsstyrelsens beslut till förvaltningsrätten. Nämnden konstaterar att testmetoden är robust med inbyggda justeringar för avvikelser hos enskilda provsmakare och uppges inte ha större felmarginaler än kemiska tester. Ärendet är viktigt då vitesföreläggande är det huvudsakliga instrument en tillsynsmyndighet i Sverige har för att ingripa mot den typen av avvikelser.

Nämnden har under året inte fått prövningstillstånd hos Kammarrätten vad gäller ett ärende om rätt att ta ut kontrollavgift inom livsmedelskontroll för avvikelser som inte ingick i det klagomål som föranledde kontrollbesöket. Förvaltningsrättens avgörande om att avgift först kan tas ut vid nästa kontrollbesök står sig därmed.

Slutligen har nämndens beslut om försiktighetsmått gällande den så kallade "Skrubbakrossen" stått sig i länsstyrelsen. Anläggningen var kontroversiell på grund av närheten till bostäder i första hand grannkommunerna. Nämnden har fastställt ingående försiktighetsmått bland annat vad gäller störningar till omgivningen som länsstyrelsen alltså i sitt beslut har bedömt har varit tillräckliga.